

PÄÄTÖS

Nro 446/2020

Dnro ESAVI/4708/2018

11.12.2020

ASIA

Lahnasenkosken vesivoimalaitoksen vesitalouslupien ja käyttöoikeuksien rauettaminen, nykyisten patorakenteiden osittainen purku ja osittainen pysyttäminen, kävelysillan, pohjapadon ja tekokosken rakentaminen ja jätebetonin käyttö sekä valmistelulupa, Rautjärvi

HAKIJAT

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö sr ja Rautjärven kunta

ASIA	1
HAKIJAT	1
VIREILLETULOTIEDOT	4
Hakemuksen vireilletulo	4
Luvan hakemisen peruste ja toimivaltainen lupaviranomainen	4
ASIAN KUVAUS	4
Taustatiedot	4
Luvanhaltija	4
Sijainti	4
Oikeudet tarvittaviin alueisiin	5
Lupa ja sopimustilanne	5
Vesitaloushanke	6
Hankesuunnitelma	6
Tehtävät rakenteet ja suoritettavat toimenpiteet	7
Betonijätteen käyttö	8
Kulkuyhteydet rakentamisen aikana	9
Kunnossapito	9
Haittojen ennaltaehkäisy	9
Patoturvallisuus	10
Ympäristön tila ja vaikutusarvio	11
Lähiympäristö, kaavoitus ja maankäyttö	11
Luonnonarvot ja luonnonsuojelu	11
Muinaismuistot ja kulttuuriperintö	12
Vesistö	12
Maaperä ja pohjavesi	18
Hyödyt ja menetykset	18
Hankkeen hyödyt	18
Hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset	19
Arvio vahingoista	20
Tarkkailu	20
Vesistötarkkailu	20
Kirjanpito ja raportointi	21
Toteuttaminen	21
Esitys lupamääräyksiksi	21
Aikataulu	23
Valmistelulupa	23
ASIAN KÄSITTELY	23
Täydennykset	23
Tiedottaminen	24
Alkuperäinen hakemus	24
Muutettu hakemus	24
Lausunnot	25
Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen lausunto	25
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen lausunto	27
Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen patoturvallisuusviranomaisen lausunto	27
Museoviraston lausunto	27

Rautjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto	29
Rautjärven kunnan liikelaitos- ja lupajohtokunnan lausunto	29
Rautjärven kunnan elinympäristölautakunnan lausunto	30
Muistutukset ja mielipiteet	30
Selitys	31
ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU	32
Lupien rauettaminen	32
Vesitalouslupa	32
Korvaukset	33
Lupamääräykset	33
Rakenteet	33
Betonijätteen hyödyntäminen	34
Töiden suorittaminen	35
Kunnossapito	36
Toimenpiteet menetysten ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi	36
Tarkkailu	36
Töiden aloittaminen ja toteuttaminen	36
Ilmoitukset	36
Valmistelulupa	37
PERUSTELUT	37
Lupien rauettamisten perustelut	37
Vesitalousluvan ratkaisun perustelut	37
Hankkeen tarkoitus	37
Hankkeesta saatava hyöty	37
Hankkeesta aiheutuvat menetykset	38
Purkubetonin käyttö	38
Käyttöoikeuksien myöntäminen	39
Natura 2000 -verkosto, luonnonarvot ja vesienhoitosuunnitelma	39
Intressivertailu	40
Valmisteluluvan perustelut	40
VASTAUS LAUSUNNOISSA JA MUISTUTUKSISSA ESITETTYIHIN VAATIMUKSIIN	40
ILMOITUS KÄYTTÖOIKEUDESTA	41
SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET	41
KÄSITTELYMAKSU	41
TIEDOTTAMINEN	42
Päätös	42
Päätöksestä tiedottaminen	42
MUUTOKSENHAKU	42
LIITE	42
ASIAN KÄSITTELIJÄT	42

VIREILLETULOTIEDOT

Hakemuksen vireilletulo

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö sr ja Rautjärven kunta hakivat 20.3.2018 Etelä-Suomen aluehallintovirastossa vireille panemassaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa Lahnasenkosken vesivoimalaitoksen vesitalousluvan (Wiipurin läänin kuvernöörin päätös 12.10.1912) ja kalatievelvoitteen rauettamista sekä lupaa nykyisten patorakenteiden muuttamiseen ja osittaiseen pysyttämiseen sekä kalatien rakentamiseen Rautjärven kunnassa. Lisäksi haettiin pysyvää käyttöoikeutta hanketta varten tarvittaviin alueisiin sekä lupaa ryhtyä hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemista.

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö sr ja Rautjärven kunta ovat 8.3.2019 muuttamassaan hakemuksessa hakeneet Lahnasenkosken vesivoimalaitoksen vesitalousluvan (Wiipurin läänin kuvernöörin päätös 12.10.1912), kalatievelvoitteen ja vesivoimaan myönnettyjen käyttöoikeuksien rauettamista sekä nykyisten patorakenteiden osittaista pysyttämistä, lupaa patorakenteiden osittaiseen purkamiseen, kävelysillan rakentamiseen, pohjapadon ja tekokosken rakentamiseen ja jätebetonin käyttöön Rautjärven kunnassa. Lisäksi on haettu pysyvää käyttöoikeutta hanketta varten tarvittaviin alueisiin sekä lupaa ryhtyä hankkeen toteuttamista valmisteleviin toimenpiteisiin ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemista.

Luvan hakemisen peruste ja toimivaltainen lupaviranomainen

Vesilain (587/2011) 3 luvun 2 §, 3 §:n 1 momentin kohdat 1) ja 4) sekä 2 momentti ja 1 luvun 7 §:n 1 momentti.

ASIAN KUVAUS

Taustatiedot

Luvan haltija

Vantaan Energia Oy on myynyt Lahnasenkosken voimalaitoksen Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö sr:lle 14.6.2017.

Sijainti

Hankealue sijaitsee Hiitolanjoella, Rautjärven kunnassa noin kilometrin Simpeleen keskustasta etelään.

Pohjapato ja tekokoski sijoittuvat kiinteistöjen 689-876-4-0, 689-876-8-1, 689-433-9-28, 689-433-9-29 ja 689-433-41-0 alueille. Pysytettävät voimalaitos- ja patorakenteet sijoittuvat kiinteistöjen 689-434-16-6, 689-434-16-88, 689-876-4-0, 689-433-41-0 ja 689-433-9-28 alueille.

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö sr omistaa kiinteistöt 689-433-9-28, 689-433-9-29, 689-434-16-6 ja 689-434-16-88.

Oikeudet tarvittaviin alueisiin

Pysyvää käyttöoikeutta on haettu kiinteistölle 689-433-41-0 Lahnasenkoski (2 730 m²), Änkilän osakaskunnan yhteiselle vesialueelle 689-876-4-0 (5 070 m²) sekä Koitsanlahden osakaskunnan yhteiselle vesialueelle 689-876-8-1 (2 210 m²) pohjapadon ja tekokosken alle jääviin alueisiin sekä olemassa olevien voimalaitos- ja patorakenteiden pysyttämistä varten.

Lupa ja sopimustilanne

Vesivoimalaitosta ja kalatien rakentamista koskevat lupapäätökset sisältökuvauksineen:

Wiipurin läänin kuvernöörin päätös nro 3764; 12.10.1912: Lahnasenkosken vesivoimalaitoksen rakentaminen. Kohdan 6) kalatievelvoite kuuluu seuraavasti: "Kalannousua varten on patoon rakennettava tarkoitustaan vastaava kalaporras".

Viipurin lääninhallituksen päätös nro K 1608; 26.4.1939: Hiitolanjoen voimalaitosten (Kangaskoski, Ritakoski ja Lahnasenkoski) kalatievelvoitteiden muuttaminen istutusvelvoitteeksi.

Itä-Suomen ympäristölupaviraston päätös nro 51/01/2; 31.8.2001: Vuoden 1939 päätöksen kumoaminen istutusvelvoitemääräyksen osalta sekä vuoden 1912 päätöksen muuttaminen kohdan 6) kalatievelvoitteen osalta vuosittaiseksi kalatalousmaksuksi.

Vaasan hallinto-oikeuden päätös nro 02/0271/2; 1.8.2002: Kaakkois-Suomen TE-keskuksen valitus vuoden 2001 päätöksestä. Valitus hylätty.

Itä-Suomen ympäristölupaviraston päätös nro 11/09/2; 30.1.2009: Hiitolanjoen voimalaitosten kalatalousmaksuvelvoitteen muuttaminen kalatien rakentamista koskeviksi velvoitteiksi.

Vaasan hallinto-oikeuden päätös nro 11/0113/1; 9.5.2011: Änkilän yhteisalueosakaskunnan, Vantaan Energia Oy:n ja Hiitolanjoen Voima Oy:n valitukset vuoden 2009 päätöksestä. Valitukset hylätty.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös taltionumero 358; 29.1.2013: Hiitolanjoen voima Oy:n ja Vantaan Energia Oy:n valitukset VHO:n päätöksestä 9.5.2011. Valitukset hylätty.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 76/2016/2; 22.4.2016: Kalatien rakentaminen Hiitolanjoen Lahnasenkosken vesivoimalaitoksen ohi.

Lahnasenkosken voimalaitoksen vesivoiman käyttöoikeutta koskevat päätökset:

- Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 177/2015/2; 16.9.2015
- Vaasan hallinto-oikeuden päätös nro 16/0338/2; 29.12.2016
- Korkeimman hallinto-oikeuden päätös taltionumero 3852; 24.8.2018
- Vaasan hallinto-oikeuden päätös nro 18/0337/2; 21.12.2018

Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Vaasan hallinto-oikeus ja Korkein hallinto-oikeus ovat käsitelleet Lahnasenkosken voimalaitoksen vesivoiman käyttöoikeutta. Korkein hallinto-oikeus antoi päätöksen 24.8.2018, jolla se kumosi Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen 29.12.2016 siltä osin kuin hallinto-oikeus oli Änkilän yhteisalueosakaskunnan valituksen johdosta kumonnut aluehallintoviraston päätöksen 16.9.2015 ja palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi aluehallintovirastossa. Korkein hallinto-oikeus palautti asian Vaasan hallinto-oikeuden käsiteltäväksi siltä osin kuin hallinto-oikeus ei ollut lausunut sille esitetyistä vaatimuksista. Vaasan hallinto-oikeus antoi päätöksen 21.12.2018, jolla se korotti vesivoiman käyttöoikeudesta määrättyjä korvauksia.

Vesitaloushanke

Hankesuunnitelma

Yleiskuvaus

Hiitolanjoen voimalaitoksille on kaavailtu kalateitä jo pitkään ja se on yksi kansallisen kalatiestrategian kärkikohteista. Hiitolanjoki on ainoa Suomen puolella olevista joista, jolle Laatokan lohi nousee ja lisääntyy.

Alkuperäisen hankkeen tarkoituksena oli lakkauttaa Lahnasenkosken vesivoimalaitos ja turvata kalannousu. Vuonna 2018 alkuvuonna valmistui suunnitelma rakentaa osittain louhittava kalatie säännöstelypadon ohi. Nykyinen voimalaitoskanava olisi suljettu ja voimalaitospatoon olisi tehty tarvittavat muutokset juokсутuskapasiteetin pysyttämiseksi samana. Rakennesuunnittelun aikana tuli ilmi, että säännöstelypato on perustettu kalliolle vain päistä ja pato on keskeltä saven päällä. Alkuperäisen vaihtoehdon kustannusarvio olisi noussut merkittävästi, koska louhinnat olisivat aiheuttaneet ongelmia padon vakavuudelle. Tästä syystä suunnitelmaa on muutettu siten, että säännöstelypadon yläpuolelle rakennetaan pohjapato, jonka alaluiska kivetään kalannousun mahdollistavaksi tekokoskeksi.

Omistajanvaihdoksen myötä Lahnasenkosken voimalaitos halutaan lakkauttaa, jolloin Etelä-Suomen aluehallintoviraston 22.4.2016 päätöksessä nro 76/2016/2 luvan saanut tekninen kalatie jätetään toteuttamatta. Nyt on haettu lupaa vanhojen lupien rauettamiselle ja korvaaville rakenteille osin vanhoja rakenteita pysyttäen.

Pohjapadon ja sen alapuolisen tekokosken rakentamisen lisäksi on haettu lupaa säännöstelypadon muutostöille sekä voimalaitoksen yläkanavan

sulkemiselle maatäytöllä. Voimalaitospadon kokonaan purkaminen ei ole mahdollista yläaltaan elohopeapitoisten sedimenttien vapautumisen vuoksi. Säännöstelypadon tulvaluukut poistetaan ja patoa leikataan tulevan kosken luiskan tasoon. Nykyinen padon ylittävä kävelysilta korvataan uudella.

Toimenpiteet on suunniteltu siten, että padon yläpuolinen vedenpinta laskee minimivirtaamalla korkeintaan 0,5 m nykyisen luvan padotuskorkeudesta korkeuteen $N_{60}+53,45$ m ja poikkeustulvia lukuun ottamatta tulvavedenkorkeudet pysyvät nykyisen luparajan alapuolella. Tästä vedenpinnan laskusta ei aiheudu ennalta arvioitavaa haittaa.

Suunnitteluperusteet

Suunnitelma on laadittu N_{60} -korkeusjärjestelmässä.

Pohjapato voidaan rakentaa, koska joen minimivirtaama on $2,1 \text{ m}^3/\text{s}$ ja 99 %:n pysyvyydellä virtaama on vähintään $2,9 \text{ m}^3/\text{s}$, jolloin vettä on aina riittävästi kalan nousuun. Mitoituksen lähtökohtana on ollut, että ylävesi saa laskea enintään 0,5 m voimalaitoksen luvan HW-tasosta $N_{60}+53,95$ m ja suurtulvalla $HQ_{1/500}$ nykyinen yläraja saa ylittyä enintään 0,1 m.

Pohjapato on mitoitettu Polenin kaavalla, joka on käytetyin pohjapadon purkautumiskaava. Vaakasuurien ja vinojen kynnysten purkautumiskertoimina käytettiin pienillä painekorkeuksilla 0,5, josta se kasvoi suuremmilla painekorkeuksilla tasaisesti arvoon 0,55.

Tehtävät rakenteet ja suoritettavat toimenpiteet

Pohjapadon rakentaminen ja alapuolisen uoman kiveäminen tekokoskeksi

Pohjapato rakennetaan mahdollisimman luonnonmukaisena noin 55 m voimalaitoksen säännöstelypadon yläpuolelle. Pohjapadon harjan pituus on 57 m ja leveys 4,0 m. Padon keskiosalla tasolla $N_{60}+53,3$ m on 17,3 m leveä tasanne, jossa on 0,2 m syvä alivirtaama-aukko, joka on alaosastaan 0,5 m ja yläosastaan 1,2 m leveä. Tasanteen päistä harja nousee noin 20 m:n matkan kaltevuudella 1:50 kohti rantaa tasolle $N_{60}+53,7$ m ja edelleen kaltevuudella 1:3 tai loivempaan rantaluiskaan. Pohjapadon yläpuolisen luiskan kaltevuus on 1:2. Alavirran puoleinen luiska täytetään ja kivetään luonnonmukaiseksi kalannousun mahdollistavaksi tekokoskeksi. Luiskan kokonaispituus on noin 170 m ja putoukorkuus noin 7,5 m kaltevuudella 1:20. Pohjapadon alapuoliseen luiskaan tehtävän kalojen nousu-uran tarkka sijoittuminen sovitaan maastossa.

Pohjapadon ja nykyisen betonipadon väliselle alueelle asennetaan suodatin kangas (N4) pohjalla olevan elohopeapitoisen sedimentin päälle estämään sen liikkeellelähtö.

Pohjapato tehdään moreenista ($1 \text{ 500 m}^3/\text{rtr}$) ja se verhoillaan louheella (raekoko $d_{65} \geq 350$ mm) vähintään 0,8 m:n paksuna kerroksena (8 500

m³rtr). Koska kalojen nousu-ura on varsin jyrkkä, se rakennetaan sekalouhoksesta eroosiokestävyyden ja hydraulisen karkeuden takia sekä tuotamaan luonnonmukaista epäsymmetristä vaikutelmaa. Alavirran puoleiseen luiskaan upotetaan puoliksi lohkaraita, jotka ovat halkaisijaltaan noin 600–1 200 mm ja niitä tarvitaan noin 1 000–1 500 kpl (800 m³rtr). Louheverhouksen raot täytetään pienlouheella ja edelleen murskeella/soralla vesihuuhdonalla.

Säännöstelypadon ja laitoksen yläkanavan muutostyöt

Voimalaitoksen säännöstelypadon yläpuolisen altaan elohopeapitoisten sedimenttien vuoksi koko patoa ei pureta, vaan sen virtausaukkoja muokataan alemmaksi, voimalaitos poistetaan käytöstä ja voimalaitoksen yläkanava suljetaan täyttömaalla.

Voimalaitoksen yläkanava täytetään reunamuurin tasoon N₆₀+54,2 m koko matkalta. Moreenitäytön (7 000 m³rtr) päälle tehdään tarvittavat kantavat pintakerrokset. Yläkanavan rakenne- ja täyttökerrokset ovat seuraavat:

– Pintakerros kivituhka, KaM 0–6 mm	50 mm
– Kantavakerros, KaM/SrM 0–32 mm	50 mm
– Kantavakerros BeM 0–90 mm	700 mm
– Moreenitäyttö, HkMr	3 500 mm
– Yläkanavan pohja / kallio	

Laitoksen puoleiseen päähän asennetaan salaojaputket ja kokoojapurkuputki tuodaan laitoksen vesiteiden läpi alaveteen. Täyttömaan alle asennetaan suodatinkangas siten, että se tuodaan noin metrin korkeudelle rannanpuoleista reunamuuria vasten. Suodatinkankaan tarkoituksena on estää maataytön erodoituminen, sillä yläkanavan rannanpuoleisen reunamuurin alaosassa on todettu vuotoa. Yläkanavan yläpään silta poistetaan ja kulku järjestetään yläkanavan yläpään täytön päälle.

Säännöstelypadon ylivirtausaukkojen luukut poistetaan ja kynnyksiä ja välipilareita leikataan 22,5 m:n matkalta tasoon N₆₀+51,0 m. Kaksi tasolla N₆₀+50,80 m olevaa 2,0 m + 2,0 m leveää kynnystä jätetään nykyiselleen. Säännöstelypatoon muodostuvan aukon kohdalle rakennetaan uusi kävelysilta, jonka kannen pituus on 49,5 m ja leveys 2,6 m. Kannen alapinta on tasolla N₆₀+54,2 m.

Voimalaitosrakennuksen kosken puoleiseen seinään valetaan 0,1–0,15 m paksu suoja- ja tiivistysvalu ikkunoiden alapinnasta alaspäin nykyisen betonipinnan päälle.

Betonijätteen käyttö

Säännöstelypadosta purettavan betonijätteen määrä on yhteensä 122 m³ x 2,4 tonnia/m³ = 293 tonnia. Betonin jäteluokitus on 17 01 01. Betoni pulveroidaan kaivinkoneen lisälaitteella kokoon # 0–90 mm ja samalla betoniteräkset poistetaan. Betoniteräkset toimitetaan romunkeräykseen. Purettu

betonijäte sijoitetaan yläkanavan täytön päälle rakennettavan näköalatasanteen rakennekerrokseen. Betonijätettä ei välivarastoida työmaalla.

Betonijätteen ympäristökelpoisuus varmistetaan työn aikana laadunvarmistuksella, jossa valmiista betonimurskeesta otetaan näytteet. Näytteistä tutkitaan haitallisten aineiden liukoisuudet sekä PAH-, PCB- ja öljyhiilivetyjen kokonaispitoisuudet. Purettava betoni ei sisällä tiili- ja kaakelijätettä tai kieluvia epäpuhtauksia.

Kulkuyhteydet rakentamisen aikana

Voimalaitokselle kulku joen länsirannalla tapahtuu Lahnasentietä pitkin. Samaa tietä käytetään ensisijaisesti tämän suunnitelman rakenteiden tekemiseen.

Toissijaisesti voidaan kulkuyhteys rakentaa itäpuolelta. Mahdollinen työnäkainen kulku tapahtuu läheiseltä Ritakosken tieltä nykyiselle polulle rakennettavaa työmaatietä pitkin Lahnasenkosken alapuolella sijaitsevalle lintutornille, jolta edelleen säännöstelypadolle. Työmaatie kulkee kiinteistöjä 689-432-2-226 Lahnanen ja 689-433-9-17 Lahnasenmäki lukuun ottamatta hakijan mailla. Työmaatien rakentamisesta ja käytöstä sovitaan ennen työhön ryhtymistä edellä mainittujen kiinteistöjen omistajien kanssa.

Kunnossapito

Ensimmäisen tulvan jälkeen tehdään tarvittaessa koskessa kaivinkoneella korjauksia. Kaivinkone voi tulla paikalle itäpuolelta suunniteltua reittiä pitkin tai länsipuolelta voimalan alakanavan poikki rakennustyön aikana rakennettavaa työpengertietä pitkin. Penkereen harjan leveys on neljä metriä ja luiskan kaltevuus 1:2 tai loivempi. Harja on 0,5 m keskivettä korkeammalla eli tasolla $N_{60}+46,5$ m ja töiden jälkeen harjaa leikataan 0,5 m keskiveden alapuolelle levittäen massat luiskiin, jolloin harja on vielä kaivinkoneen ajettavissa korjaustöihin. Työpenger tehdään yläosaltaan louheesta/pienlouheesta ($250 \text{ m}^3/\text{ktr}$), jotta vedenalainenkin pengerr kestää kaivinkoneen liikkumisen.

Haittojen ennaltaehkäisy

Vedenlaatu

Voimalaitoksen säännöstelypadon yläpuolisen altaan elohopeapitoisten sedimenttien vuoksi koko patoa ei pureta, vaan sen virtausaukkoja muokataan alemmaksi. Pohjapadon rakentamisen myötä voimalaitoksen yläpuolisen altaan vedenpinta laskee enintään 0,5 m. Tällöin tulvavirtaamat mahduttavat virtaamaan hallitusti ja pohjapadon ja yläaltaan pohjasedimentit, joissa on elohopeayhdisteitä, eivät lähde liikkeelle.

Sedimenttien käsittelemiseen ei toistaiseksi ole tiedossa toteuttamiskelpoista ja ympäristön kannalta turvallista menetelmää. Elohopeapitoisten sedimenttien poistamisen haitat on todettu suuremmiksi kuin niiden

paikalleen jättämisestä aiheutuvat haitat. Pohjapadon ja nykyisen betonipadon väliselle alueelle asennetaan suodatinkangas (N4) pohjalla olevan elohopeapitoisen sedimentin päälle estämään sen liikkeellelähtö.

Hankkeen vaikutuksia vedenlaatuun tarkkaillaan, jotta voidaan ryhtyä toimenpiteisiin, mikäli tulokset antavat siihen aiheita.

Vesivoima

Lahnasenkoskella suoritettiin 31.10.2017 koejuoksutus, jolla yläaltaan vedenpintaa alennettiin yhdellä metrillä paljastuvan rantaprofiilin kartoittamiseksi. Ranta on padon yläaltaalla suhteellisen jyrkkää eikä rantaviiva muuttunut havaittavasti lukuun ottamatta altaan pohjoisranta, jossa joen pohjaa paljastui joitakin metrejä. Kokeen perusteella myös havaittiin, että läheisen yläpuolisen Ritakosken voimalaitoksen vuoksi alavettä ei voida laskea ilman haittoja vesivoimatuotantoon alle tason $N_{60}+53,45$ m.

Vedenkorkeuden merkittävistä muutoksista ilmoitetaan etukäteen Ritakosken voimalaitoksen omistajalle. Lahnasenkosken voimalaitoksen yläpuolelle asennetaan jatkuvatoiminen vedenkorkeusasteikko ja tiedot voidaan toimittaa pyynnöstä Ritakosken laitoksen omistajille. Jatkuvatoiminen vedenkorkeuden havainnointi järjestetään vähintään viiden vuoden ajan rakenteiden valmistuttua.

Muinaismuistot

Muinaisjäännökset kartoitetaan ennen työn toteuttamista, vaikka ennalta arvioiden kohteet sijaitsevat työmaan ulkopuolella. Työmaatiet merkitään maastoon, siten että muinaisjäännökset eivät tuhoudu.

Patoturvallisuus

Lahnasenkosken pato on luokiteltu 2-luokan padoksi. Padon tulva-aukkoina käytetään pääsääntöisesti neljää isointa aukkoa, jotka on suljettu teräksisillä tasoluukuilla. Luukuista kaksi on vedenpintaohjauksessa ja kaukokäytössä. Lisäksi padossa on yksi puuluukulla suljettu luukkuaukko ja viisi seteillä suljettua ylisyyksyaukkoa. Mitoitustulvan suuruudeksi on patoturvallisuuskansion mukaan määritetty $HQ_{1/500} = 40$ m³/s. Nykyisellään mitoitusvirtaama purkautuu padosta vedenkorkeudella $N_{60}+52,91$ m, kun kaikki aukot ovat avoinna. Sallitulla ylävedenkorkeudella $N_{60}+53,95$ m padon purkukyky on 94,7 m³/s.

Pohjapadon rakentamisen myötä pato purkaa mitoitusvirtaaman $HQ_{1/500} = 40$ m³/s vedenkorkeuden tasolla $N_{60}+54,02$ m. Hieman suuremmat ylävedenkorkeudet tulvatilanteessa eivät aiheuta haittaa, eikä yläaltaan rannoilla ole asutusta.

Tulevaa pohjapatoa voidaan pitää uutena patona, jota hakija on esittänyt luokittelemattomaksi padoksi, koska padottu alue (noin 2 ha) on pieni ja vettä voi purkautua pato-onnettomuudessa betonipadon leikatun

kynnyksen tasoon $N_{60}+51,1-51,2$ m eli noin 2,4 m. Tällöin teoreettisessa patosortumassa tämä vesitilavuus aiheuttaa tunnin ajaksi lisävirtaaman 13 m³/s tulovirtaaman lisäksi. Virtaus tasoittuu alapuolisessa 0,8 km pitkässä ja yli kahdeksan hehtaarin suuruudessa Lahnasen suvannossa. Pohjapadon alaluiskan kaltevuus on 1:20, joten pohjapadon vakavuus on erittäin hyvä. Nykyinen pato lakkaa olemasta pato.

Ympäristön tila ja vaikutusarvio

Lähiympäristö, kaavoitus ja maankäyttö

Hankealueella on voimassa Etelä-Karjalan maakuntakaava, joka on vahvistettu 21.12.2011. Kaavassa Lahnasenkoski on merkitty ”Virkistykseen kehittämiskohteeksi”. Lisäksi alue on merkitty rasterilla ”merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö/tie” ja merkintä on Lahnasenkosken osalta valtakunnallinen. Hankkeella ei ole vaikutusta maakuntakaavan toteutumiseen.

Lahnasenkoski kuuluu Simpele-Änkilä osayleiskaavan muutos- ja laajenusalueeseen. Osayleiskaava on hyväksytty 15.6.2020. Kaavassa hankealue on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (MU), jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta tai ympäristöarvoja. Alueella on valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä (sk-vk).

Lahnasenkosken alueelle ei ole laadittu asemakaavaa.

Luonnonarvot ja luonnonsuojelu

Lahnasenkosken rannoilla ei ole suojelualueita eikä koskesta ole havaintoja suojeltavista lajeista.

Läheiselle Hiitolanjoen yleiskaavoitetulle alueelle, Lahnasen suvannosta alavirtaan, on tehty luontoselvitys vuonna 2010. Selvityksessä koko jokivarren ranta-alue 20 m:n vyöhykkeellä esitettiin kaavamerkittäväksi Hiitolan yleiskaavaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaaksi alueeksi. Lisäksi Lahnasen suvannon länsiranta esitettiin luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokkaaksi alueeksi.

Rautjärven kunnan Simpele-Änkilä osayleiskaavaa varten vuonna 2018 tehdyssä luontoselvityksessä mainitaan Lahnasenkosken läheisyydessä arvokkaaksi luontokohteeksi yksi noro, johon liittyvät luetellut kasvit eivät ole suojeltuja. Lahnasenkosken ennallistustoimet eivät muuta noron olosuhteita.

Suunnitellun tekokosken alaosan itärannalta on havainto liito-oravasta. Ennen töiden aloittamista kartoitetaan liito-oravien esiintyminen ja niiden käyttämät pesäpuut. Joen ranta-aluetta joudutaan käsittelemään lähinnä Lahnasenkosken padon yläpuolella, kun pohjapadon rakentamista varten joudutaan tekemään työmaatietä noin 50 m länsirannalla. Kunnostukset on mahdollista tehdä välttämättä raskaan kaluston liikkumisesta liito-oravan esiintymisalueilla ja varoen pesäpuita ja levähdyspaikkoja.

Hankkeen vaikutusalueen vesikasvillisuudesta on laadittu 24.10.2019 valmistunut selvitys. Kasvillisuuskartoitus, johon selvitys pohjautuu, on vuodelta 2005. Koko tarkastelualueen vesikasvillisuus ilmensi sekä lajikoostumuksen että kasvillisuuden määrän osalta rehevyyttä. Alueella havaittiin runsaasti keskirehevälle tai rehevälle vesialueelle ominaisia lajeja. Karulle vesialueelle ominaisia lajeja ei havaittu. Hankkeella ei ole tarkoitus vaikuttaa vedenkorkeuksiin, eikä niistä aiheudu pitkäaikaisia vedenlaadun muutoksia kuten samenumista, jolloin kasvillisuus ja niiden vyöhykkeisyydet eivät muutu kuin aivan tekokosken välittömässä läheisyydessä.

Muinaismuistot ja kulttuuriperintö

Noin 30 m:n päässä suunnitellun työmaatien eteläpuolella sijaitsee Lahnasen kiinteä muinaisjäänös sekä useita rökkiöitä. Hankkeella ei ole vaikutusta mainittuihin suojelukohteisiin, sillä muinaisjäänös sijaitsee noin 50 m:n päässä rantaviivasta. Lahnasen suvannon länsirannan alueen osalta vaikutuksia ei synny, sillä hankkeen mahdollista samentumaa aiheuttavat toimenpiteet tehdään vähävetisenä aikana. Muinaisjäänökset kartoitetaan ennen työn toteuttamista, vaikka ennalta arvioiden kohteet sijaitsevat työmaan ulkopuolella. Työmaatiet merkitään siten maastoon, että muinaisjäänökset eivät tuhoudu.

Lahnasenkosken vesivoimalaitos sisältyy joen muiden voimalaitosten kanssa Museoviraston inventointiin ”valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, RKY”. Lahnasenkoski on Hiitolanjoen vesivoimaloista vanhin (1911) ja siellä on yksi harvoista ja tietyvästi vanhin säilyneistä puurakenteisista konehuoneista Suomessa. Vanha tekninen laitteisto on säilynyt käyttämättömänä uusien rinnalla. Hankkeella on positiivinen vaikutus vanhaan voimalaitosrakennukseen, koska rakennukseen tihkuvan pohjaveden määrä vähentyy nykyisen voimalaitoksen yläkanavan kuivumisen ansioista.

Vesistö

Yleiskuvaus

Hiitolanjoki saa alkunsa Simpelejärvestä ja Silamusjoen yläpuolisista järivistä Savonlinnan kaupungin sekä Parikkalan, Ruokolahden ja Rautjärven kuntien alueilta. Simpelejärvestä Hiitolanjoki virtaa Simpeleen taajaman kautta Venäjän puolelle laskien Laatokan luoteisosaan. Hiitolanjoen kokonaispituus on 53 km, josta Suomen puolella on noin yhdeksän kilometriä.

Simpelejärven ja Laatokan välisen Hiitolanjoen putouskorkeus on noin 65 m. Putouskorkeudesta noin 28 m sijaitsee Suomen puolella ja se on porrastettu Juvankosken, Ritakosken, Lahnasenkosken ja Kangaskosken voimalaitoksiin. Ylimmällä Juvankosken voimalaitoksella säännöstellään Simpelejärveä. Alin Kangaskosken voimalaitos sijaitsee noin yhden kilometrin päässä valtakunnan rajaa. Lahnasenkoski sijaitsee Suomen puoleisen jokiosuuden keskiosalla Rautjärven kunnassa. Lahnasenkosken voimalaitos ja

pato on rakennettu vuonna 1911. Voimalaitoksen rakennusvirtaama on 12 m³/s ja putouskorkeus on noin kahdeksan metriä.

Hiitolanjoen valuma-alueen suuruus Laatokkaan laskeutuvalla on 1 415 km² ja järvisyys 12,5 %. Lahnaskosken kohdalla valuma-alueen suuruus on noin 1 055 km² ja järvisyys noin 15,4 %.

Vedenkorkeudet ja virtaamat

Hiitolanjoen virtaamat määräytyvät suurelta osin Simpelejärven säännöstelyehtojen mukaisesti niin, että Juvankosken juoksutus ei saa alittaa arvoa 2,5 m³/s eikä ylittää arvoa 22 m³/s. Lisäksi on määrätty, että virtaaman tulee olla valtakunnan rajalla mahdollisimman tasainen. Ainoa merkittävä sivu-uoma Juvankosken ja Kangaskosken välillä on Ritakosken yläpuolella jokeen laskeva Silamusjoki.

Lahnaskoskelta ei ole olemassa pitkän aikasarjan virtaamahavaintoja. Vuodesta 1982 lähtien virtaamaa on havaittu päivittäin noin neljä kilometriä Lahnaskosken alapuolella sijaitsevalla Kangaskosken voimalaitokselta. Näiden virtaamatietojen perusteella Lahnaskoskelle on laskettu vuosilta 1982–2017 laitosten valuma-alueiden suhteella seuraavat virtaamien tunnusluvut:

– HQ	25,7 m ³ /s
– MHQ	18,2 m ³ /s
– MQ	8,7 m ³ /s
– MQ _{50%}	7,9 m ³ /s
– MNQ	3,9 m ³ /s
– NQ	2,1 m ³ /s

Kalannousuajan 1.6.–31.10. MQ_{50%} on 8,5 m³/s. Mitoitustulvan suuruudeksi on patoturvallisuuskansion mukaan määritetty HQ_{1/500} = 40 m³/s.

Lahnaskosken voimalaitoksen luvanmukainen padotuskorkeus on N₆₀+53,95 m. Voimalaitoksen käyttöä on optimoitu nykyisin siten, että normaalissa vesitilanteessa ohijuoksutusta ei tapahtuisi ylisyöksykynnysten kautta ja tällöin vedenkorkeus on pyritty pitämään noin tasossa N₆₀+53,85 m. Virtaaman ylittäessä koneiden kapasiteetin (12 m³/s), on vedenkorkeuden annettu nousta tasolle N₆₀+53,95 m. Voimalaitoksella ei harjoiteta säännöstelyä ja juoksutus määräytyy siten tulovirtaaman mukaan. Lahnaskosken ylävedenkorkeudesta ei ole jatkuvaa vedenkorkeuden seuranta. Voimalaitoksen automaatiojärjestelmästä on saatavissa vuoden 2015 vedenkorkeuden tuntihavainnot ja vuodelta 2016 kahdeksan kuukauden tuntihavainnot. Havaintojen ja voimalaitoksen käyttötietojen perusteella voidaan arvioida, että keskivedenkorkeus (MW) on noin N₆₀+53,86 m. Laitoksen normaalikäytön aikana lähes kuukausittain toistuvat alimmat vedenkorkeuden tuntikeskiarvot ovat nykyisin noin N₆₀+53,57 m (NW).

Alavesi määräytyy pienillä virtaamilla noin neljä kilometriä alavirtaan sijaitsevan Kangaskosken voimalaitoksen yläveden mukaisesti, Kangaskosken voimalaitoksen padotuskorkeuden ollessa N₆₀+45,78 m. Virtaushäviö

voimalaitosten välillä on vähäinen. Lahnasenkosken voimalaitoksen alavedestä on yksittäinen havainto $N_{60}+46,01$ m (24.6.2013). Hiitolanjoen virtaama Kangaskoskella oli samana päivämääränä $9,0 \text{ m}^3/\text{s}$, mikä vastaa likimäärin joen keskivirtaamaa.

Suunnitellun pohjapadon yläpuolella vedenpinta tulee olemaan jakson 1982–2018 virtaamatietojen perusteella laskettuna välillä $N_{60}+53,45$ – $53,88$ m, josta 90 % ajasta välillä $N_{60}+53,50$ – $53,77$ m. Pohjapadon seurauksena padon yläaltaan alimmat vedenkorkeudet laskevat korkeintaan $0,5$ m tasoon $N_{60}+53,45$ m. Jakson 1982–2017 havaittu ylivirtaama HQ $25,7 \text{ m}^3/\text{s}$ purkautuu tasolla $N_{60}+53,87$ m.

Kangaskoskelta havaittujen virtaamien perusteella laskennallinen vedenkorkeus keskivirtaamalla on $N_{60}+53,63$ m ja koko vuoden 50 % pysyvyyden vedenkorkeus $N_{60}+53,61$ m. Keskimääräinen vedenkorkeus alenee siten noin $0,23$ m. Muutos rajoittuu Lahnasenkosken ja yläpuolisen Ritakosken voimalaitosten väliselle voimalaitoksen yläaltaan alueelle noin 400 m:n matkalle. $HQ_{1/500}$ purkautuu tasolla $N_{60}+54,02$ m eli $0,07$ m nykyistä ylärajaa ylempänä. Tästä ei ennalta arvioiden ole haittaa rannoille, koska rajan ylitys on erittäin harvinainen ja lyhytaikainen eikä rannoilla ole mitään erityiskäyttöä otettua aluetta tai kastuvia rakenteita.

Hankkeella ei ole vaikutusta vedenkorkeuksiin padon alapuolella.

Virtaamat eivät muutu merkittävästi nykyisestä, koska kyseessä on jokivoimalaitos, jolla yläaltaan pienuudesta johtuen virtaamien säätely on ollut käytännössä vähäistä ja jota ei edes välttämättä huomaa virtaaman vuorokausikeskiarvoissa. Hankkeen toteuttamisen jälkeen virtaamavaihtelut poistuvat, koska virtaama säätyy automaattisesti pohjapadossa vedenkorkeuden muutoksia myötäillen.

Vesistön tila

Kuormitus ja vedenlaatu

Hiitolanjokeen kohdistuu jätevesikuormitusta sekä Simpeleen tehtailta että Rautjärven kunnasta. Jätevesien lisäksi myös hajakuormituksella on merkitystä. Hiitolanjoen vedenlaadussa on tapahtunut olennainen muutos 1980-luvun puolivälissä Simpeleen tehtaiden aktiivilietepuhdistamon käyttöönoton myötä. Sen jälkeen kuormitus on kuitenkin taas kasvanut aiheuttaen vedenlaadun heikentymistä 1980-luvun loppupuolella ja 1990-luvulla muun muassa kokonaisfosforin osalta. Viimeisten vuosien aikana vedenlaadun kehitys on ollut jälleen suotuisaa.

Kivijärvestä Hiitolanjokeen saapuva vesi on ollut laadultaan keskimäärin hyvää. Kivijärven vedenlaatu on kuitenkin heikentynyt vuosien 2000–2013 välisenä aikana, jonka jälkeen viimeiset vuodet ovat antaneet viitteitä paremmasta suunnasta. Simpeleen tehtaan toiminta on lisännyt joen ravinte-pitoisuuksia, orgaanisen aineen määrää sekä liuenneiden ionien kokonaisuudesta kertovaa sähkönjohtavuutta. Hiitolanjoen kiintoainepitoisuuteen

ei tehtaan jätevesillä ole viime vuosina ollut juurikaan vaikutusta. Muihinkin vedenlaatutekijöihin vaikutus on ollut hyvin pieni ja yleisesti jätevesien vaikutus on keskimäärin pienentynyt 2000-luvun aikana, eritoten 2010 jälkeen. Tehtaan alapuolisen näytepisteen (007) veden laadun trendiviiva on poikennut muusta Hiitolanjoesta, eli kokonaislaatua kuvaava indeksiluku on parantunut.

Silamusjoesta Hiitolanjokeen virtaa Torsan reitin humuspitoisia vesiä, jotka nostavat Hiitolanjoen värilukua sekä CODMn-pitoisuutta. Simpeleen taajaman puhdistetut jätevedet näkyvät lähinnä typpipitoisuudessa ja hygieenisessä laadussa. Ritakosken jälkeen Hiitolanjokeen kohdistuu runsaiden sateiden aikana erittäin voimakasta hajakuormitusta. Kangaskosken vesi on ollut selvästi tummenemassa ja orgaanisen aineen pitoisuus on kasvanut. Myös sameus ja kiintoainepitoisuus ovat nousseet. Vuodesta 2013 alkaen myös Kangaskosken (003) vedenlaadun kehitys on kääntynyt parempaan suuntaan.

Rakennustyöt sekä maantäyttötöyt tulevat aiheuttamaan veden tilapäistä samentumista ja kiintoainepitoisuuksien nousua. Edellä mainituista toimista voi aiheutua tilapäistä vedenlaadun heikkenemistä sekä nykyisen padon yläpuolella että sen alapuolella. Veden virtauksesta johtuen vaikutukset saattavat jossain määrin ulottua aina seuraavalle padolle (Kangaskoski) asti.

Vesienhoitosuunnitelma

Hiitolanjoki kuuluu Vuoksen vesienhoitoalueeseen. Vesienhoitoalueelle on laadittu vesienhoitosuunnitelma vuoteen 2021. Kokonaisarvio vesistönosan tilasta suhteessa parhaaseen saavutettavissa olevaan tilaan on tyydyttävä. Vuoksen vesienhoidon suunnitelmien päivitys vuosille 2022–2027 on meneillään.

Kaakkois-Suomen vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille 2016–2021 on hyväksytty 3.12.2015. Sen mukaan Hiitolanjoki on Laatokan lohien merkittävin lisääntymisjoki, jonka lisääntymisalueet ovat pääosin Venäjän puolella. Suomen puolella kalojen nousu pysähtyy Kangaskosken voimalaitokselle, jonka lisäksi Hiitolanjoessa on nousuesteet Lahnasenkoskessa ja Ritakoskessa. Nämä nousuesteet estävät lohien pääsyn joen yläosan kunnostetuille koskille sekä Silamusjoen haaraan. Esteellisyyden takia Hiitolanjoen ekologinen tila on tyydyttävä.

Hiitolanjoki Juvankosken alapuolella on luokiteltu voimakkaasti muutetuksi vesistöksi, minkä keskeiset perustelut ovat vaellusesteet, allastuminen ja uoman muutokset. Hiitolanjoella ongelma on lisäksi sedimentissä oleva elohopea, joka on joutunut aikoinaan jokeen metsäteollisuudesta.

Vesienhoidon ympäristötavoitteena on, että vesien tilan heikkeneminen estetään ja että niissä saavutetaan vähintään hyvä tila. Hiitolanjoen osalta hyvän tilan saavuttaminen edellyttää muun muassa kalojen vaellusyhteyksien parantamista. Kalatien rakentaminen Lahnasenkosken padon

yhteyteen poistaa joesta vaellusesteen, joten hanke edistää vesienhoito-suunnitelman tavoitteiden saavuttamista.

Virtavesikunnostusten painopistealueita ovat vaellusesteiden poisto ja elinympäristökunnostukset. Toimenpiteissä toteutetaan kansallista kalatie-strategiaa, jossa keskeistä on uhanalaisten kalakantojen vahvistuminen elinvoimaisiksi ja luonnon monimuotoisuus. Hiitolanjoki on kalatiestrategian kärkikohteita Kaakkois-Suomessa.

Kalasto ja kalastus

Hiitolanjoki on merkittävä Laatokan järvilohen lisääntymisjoki. Hiitolanjo-essa lisääntyy myös Laatokalle vaeltava järvitaimenkanta.

Nousuesteet Venäjän puolelta on poistettu vuonna 2001, ja kaloilla on nykyisin vapaa nousumahdollisuus Suomen puolelle. Rakentamalla kalatiet Kangaskoskeen, Lahnasenkoskeen ja Ritakoskeen tulee kalojen nousu mahdolliseksi Suomen puolella oleville poikastuotantoon soveltuville alueille, jolloin edellytykset lohikalojen luontaiselle lisääntymiselle Hiitolanjoen vesistöissä paranevat. Voimalaitosten yläpuolella on kalataloudellisesti kunnostettu useita koskia ja Kangaskosken voimalaitoksen alapuolinen matalikko. Luontaisesti lisääntyvän järvilohikannan suojelullinen arvo on noussut viime vuosikymmeninä, mikä ilmenee muun muassa Suomea sito- vissa alkuperäisen luonnon säilyttämistä koskevista sopimuksista.

Mikäli vaelluskalojen nousu Kangaskosken, Lahnasenkosken ja Ritakos-ken voimalaitosten ohi mahdollistetaan, kasvaa Hiitolanjoen vesistöalu- eella Suomen puolella oleva lohen ja taimenen smoltituotantoon soveltuva koskipinta-ala nykyisestä 0,1 ha:sta yli 2,75 ha:in.

Muita Hiitolanjoessa esiintyviä kalalajeja ovat hauki, ahven, turpa, särki, säyne, kiiski, salakka, lahna, kivenuoliainen, kivisimppu, kolmipiikki, kym- menpiikki, mutu, rantanuoliainen, toutain, nahkiainen ja pikkunahkiainen.

Kalastus Hiitolanjoella on vapaa-ajankalastusta. Kalansaaliiden hyödyntä- mistä haittaa joen pohjasedimentissä olevan elohopean kertyminen kaloi- hin. Kertymistä on seurattu säännöllisesti ja pitoisuudet eivät ole alentu- neet vuosien saatossa. Haukien elohopeapitoisuudet ovat niin korkeita (1,2–1,6 mg/ kg), ettei niitä suositella ihmisravinnoksi. Myös isoissa ahve- nissa pitoisuudet ovat johtaneet syöntirajoituksiin. Lohikaloissa ei ole ha- vaittu korkeita elohopeapitoisuuksia.

Pohjaeläimistö

Hankkeen vaikutusalueen pohjaeläimistöstä on laadittu 24.10.2019 valmis- tunut selvitys. Kaikilla tarkastelussa mukana olevilla pohjaeläinlajeilla esiintyi vuonna 2016 hyvin samankaltainen pohjaeläinlajisto. Runsaimpina esiintyivät harvasukasmadot, surviaissääsken toukat, vesiperhoset sekä pallosimpukat, joita havaittiin kaikilla kolmella havaintopaikalla. Pallosimpu- koita esiintyy tyypillisesti kasvillisuuden joukossa hitaassa virtauksessa,

kun taas harvasukasmadot ja surviaissääsket viihtyvät kaiken tyyppisissä vesistöissä. Lisäksi lajistossa oli muun muassa päiväkorentoja, juotikkaita, päivänkorentoja ja kaislakorentoja. Näiden lisäksi tavattiin muutamia koskikorentoja, vesipunkkeja, vesisiirtoja, mäkäriä, polttiaisia, sudenkorentoja, kovakuoriaisia sekä yksi Unio-heimon jokisimpukka. Lajisto ei sisältänyt uhanalaisia- eikä direktiivilajeja.

Pohjaeläinbiomassaa mitattaessa huomioidaan vain surviaissääsket ja harvasukasmadot. Viimeisimmässä tarkkailussa vuonna 2016 suurin biomassaa oli Lahnasenkosken ja Kangaskosken voimalan välissä sijaitsevalla pohjaeläinasemalla P4 ja pienin puolestaan Ritakosken yläpuolisessa altaassa P3. Pohjaeläintiheyden osalta tulokset olivat samansuuntaiset. Kaikilla Hiitolanjoen pohjaeläinasemilla pohjaeläinten tiheys on kahdenkymmenen vuoden aikana laskenut selvästi, mutta vuonna 2016 tiheydet kääntyivät kasvuun kaikilla tässä selvityksessä mukana olevilla pohjaeläinasemilla.

Nykytilanteessa kaikkien suvantopaikkojen pohjanlaatu kuvastaa rehevää pohjaa. Alimmalla pohjaeläinasemalla juuri ennen Kangaskosken patoa pohjanlaatua kuvaava indeksi (River indeksi, RI) on tarkkailujakson aikana kasvanut eli pohjan rehevyys on lisääntynyt. Muilla asemilla on tapahtunut pientä heilahtelua, mutta keskimäärin pohjan laatu on ollut rehevä.

Koska kyseessä on suvanto eli joen syvännealue ja voimalaitospatojen purun yhteydessä ei ole tarkoitus muuttaa vedenkorkeutta, mahdolliset vaikutukset suvantoalueiden pohjaeläimistöön jäävät vähäisiksi. Myös lajisto koostui pääosin kaiken tyyppisissä vesistöissä esiintyvistä lajeista, joten hankkeella ei pitäisi olla suurta vaikutusta Hiitolanjoessa esiintyvään lajistoon, varsinkaan patoaltaiden yläpuolella. Tekokosken alapuolella lisääntyvä turbulenssi luo monimuotoisemman elinympäristön, jonka johdosta lajien lukumäärä saattaa kasvaa ja biomassaa taas laskea. Rakentamisen aikana kiintoainepitoisuus ja veden sameus voivat nousta, mutta vaikutukset pitäisivät olla niin lyhytaikaisia, että myös siitä aiheutuvat vaikutukset pohjaeläimiin jäävät pieniksi ja lyhytaikaisiksi.

Vesiliikenne ja uitto

Hiitolanjoessa sijaitsee Suomen puolella neljä patoa (Juvankoski, Ritakoski, Lahnasenkoski ja Kangaskoski), jotka kaikki estävät varsinaisen vesiliikenteen joessa. Hankkeella ei ole vaikutusta paikalliseen veneilyyn tai melontaan. Uitto Hiitolanjoessa on lopetettu ja uittosääntö on kumottu.

Pohja ja sedimentti

Hiitolanjoen pohjasedimenteissä on merkittävä määrä elohopeaa. Sedi-
mentin elohopea on pääsääntöisesti peräisin aiemmin metsäteollisuudessa käytetyistä kemikaaleista. Pilaantuneiden sedimenttien määrää ja pitoisuutta on Hiitolanjoessa tutkittu aiemmin, mutta vuonna 2017 tutkimuksia kohdennettiin erityisesti Lahnasenkosken yläaltaaseen. Ensimmäisen tutkimuksen tarkoitus oli selvittää sedimentin määrää ja elohopeapitoisuutta

rantavyöhykkeellä. Tulosten perusteella sedimentin elohopeapitoisuus on syvempiä alueita pienempi 0,5 m:n syvyydellä ja samoin sedimentin paksuus on pienempi rantavyöhykkeellä.

Toisessa vaiheessa tutkittiin sedimenttien elohopeapitoisuuksia, liukoisuutta sekä arvioitiin Lahnasekosken yläaltaan vedenpinnan laskemisen vaikutuksia korkeintaan metrillä elohopean vapautumiseen sedimentistä. Yläaltaan rannoilta otettiin 0,7 m:n syvyydeltä kaksi sedimentinäytettä 22.6.2017. Homogenisoidun sedimentinäytteen elohopeapitoisuus oli $2,5 \pm 0,7$ mg/kg (95 % luottamusvälillä), joka ylittää pilaantuneelle ruoppausmassalle asetetun raja-arvon 1 mg/kg kuiva-aineessa. Lisäksi liukoisuustutkimusten perusteella todettiin pohjasedimentistä liukenevan sedimentin kokonaiselohopeasta 0,1–0,5 % melko nopeasti ympäröivään vesifaasiin. Liuenneet määrät ovat pieniä suhteessa sedimentin kokonaiselohopeaan.

Vedenpinnan alentamisen seurauksena paljastuvilta rannoilta tulee liukenevan elohopeaa veteen aluksi, mutta myöhemmin esimerkiksi sateen vaikutuksesta liukenevan elohopean määrä on suhteellisen pieni ja vapautuminen hidasta. Lisäksi vedenpinnan laskun seurauksena paljastuvien ranta-alueiden sedimenttien elohopeapitoisuudet ovat suhteellisen pieniä. Metyylielohopean muodostumisen osalta todettiin, että pilaantuneet maakerrokset sijaitsevat Hiitolanjoessa yli 0,5 m:n syvyydessä, jolloin vedenpinnan lasku korkeintaan metrillä ei muuta kerroksen olosuhteita elohopeaa pelkistäväksi tai metyylielohopeaa suosivaksi. Selvitysten perusteella voidaan todeta, että Lahnasekosken voimalaitoksen yläveden laskeminen pysyvästi 0,5 m ja työn aikana lyhytaikaisesti korkeintaan yhdellä metrillä ei aiheuta merkittävää riskiä elohopean liukenemiselle.

Maaperä ja pohjavesi

Kohteesta oli käytettävissä Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineisto, jonka pohjalta laadittiin maastomalli. Lisäksi voimalaitoksen itärannalla suoritettiin maastomittaukset 7.9.2017 sekä maaperätutkimuksia 23.10.2017. Kairaukset osoittivat, että kalliopinta on joen itäpuolella noin 0,5–1,0 m:n syvyydellä. Pohjapatoaluetta kartoitettiin erikseen 31.12.2018.

Hankkeen vaikutusalueella ei ole pohjavesialueita.

Hyödyt ja menetykset

Hankkeen hyödyt

Hiitolanjoen voimalaitoksille on kaavailtu kalateitä jo pitkään ja se on yksi kansallisen kalatiestrategian kärkikohteista. Pohjapadon rakentaminen ja alapuolisen uoman kiveäminen luonnonmukaiseksi koskeksi lisää ja parantaa lohen ja taimenen elinalueita Lahnasekosken alueella. Tulevaisuudessa rakennettavien Kangaskosken ja Ritakosken voimalaitosten kalateiden myötä kaloilla on esteetön kulku aina Simpeleenjärven alapuoliselle Juvankosken voimalaitokselle asti, ja merkittävämpänä vapaa kulku Silamusjoen poikastuotantoalueille.

Luonnonmukainen tekokoski tuo lisäarvoa ja kasvattaa Hiitolanjoen ja erityisesti Lahnasenkosken ympärillä jo olevan virkistysalueen vetovoimaa matkailukohteena. Pohjapadon ja tekokosken rakentaminen Lahnasenkosken voimalaitospadon yhteyteen poistaa joesta vaellusesteen, joten hanke edistää myös vesienhoitosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista.

Hanke parantaa alueen ympäristön arvoa lisäten asumisviihtyvyyttä ja joen virkistyskäyttöä. Hankkeen toteuttamisella on pieni alueen työllisyyttä parantava vaikutus.

Lisäksi yläpuolinen Ritakosken voimalaitos saa voimataloushyötyä putouskorkeuden kasvusta, kun Lahnasenkosken ylävettä, eli Ritakosken alavettä, alennetaan.

Hankkeesta aiheutuvat edunmenetykset

Vedenlaatu

Vedenpinnan alentamisen seurauksena paljastuvilta rannoilta tulee liukenemaan elohopeaa veteen aluksi, mutta myöhemmin esimerkiksi sateen vaikutuksesta liukenevan elohopean määrä on suhteellisen pieni ja vapautuminen hidasta. Lisäksi vedenpinnan laskun seurauksena paljastuvien ranta-alueiden sedimenttien elohopeapitoisuudet ovat suhteellisen pieniä. Hanke on suunniteltu siten, että virtaamat ohjautuvat hallitusti siten, etteivät elohopeayhdisteitä sisältävät pohjasedimentit lähde liikkeelle. Pohjapadon ja nykyisen betonipadon väliselle alueelle asennetaan lisäksi sedimentin päälle suodatinkangas estämään sen liikkeellelähtö. Näin olleen hankkeen ei ole katsottu aiheuttavan merkittävää haittaa vedenlaadulle.

Hankkeesta aiheutuu lisäksi työnaikaista paikallista veden samentumista.

Vesivoima

Vedenkorkeus voidaan laskea työn aikana tilapäisesti tason $N_{60}+53,45$ m alapuolelle enintään tasoon $N_{60}+53,15$ m. Joissakin vesitilanteissa laskusta saattaa aiheutua Ritakosken voimalaitoksen käyttöön katkoksia. Mahdollinen haitta on joka tapauksessa lyhytaikainen ja arvoltaan vähäinen. Koska vedenkorkeuden laskeminen ei ole nykyisen luvan vastaista, ei kyseisistä mahdollisista käytön katkoksista ole esitetty maksettavaksi korvauksia. Viipurin läänin Kuvernöörin 12.10.1912 antaman luvan määräyksen 1) mukaisesti luvassa on määrätty korkeus, jolle vettä saadaan korkeintaan nostaa. Alarajaa päätöksessä ei ole määrätty. Luvan määräyksessä 2) on patoon määrätty tehtäväksi yhdeksän metriä leveät tulva-aukot 4,16 m kiintopistettä ylemmäksi. Kyseisten tulva-aukkojen kynnyskorkeuksista voi johtaa, että vedenkorkeus voitaisiin laskea luvan mukaisilla rakenteilla 2,5 m sallitun padotuskorkeuden alapuolelle ($N_{60}+51,45$ m). Hankkeen aikana seurataan vedenpinnan korkeutta hankealueen yläpuolella ja tiedot toimitetaan pyynnöstä Ritakosken voimalaitoksen omistajalle sekä merkittävistä muutoksista ilmoitetaan suoraan.

Muut vaikutukset

Rakennustöistä ja työmaaliikenteestä aiheutuu lieviä meluhaittoja lähiasu-
tukselle.

Hankkeella on positiivinen vaikutus vanhaan voimalaitosrakennukseen,
koska rakennukseen tihkuvan pohjaveden määrä vähentyy nykyisen voi-
malaitoksen yläkanavan kuivumisen ansioista.

Arvio vahingoista

Pohjapato rakennetaan pääosin vesialueelle kolmen kiinteistön alueelle.
Pohjapadon päät ja alavirran puoleisen luiskan rannat ovat hakijan omis-
tuksessa. Muilta osin sekä pysytettävien voimalaitos- ja patorakenteiden
sekä rakennettavan pohjapadon ja tekokosken alle jää pysyvästi maata ja
vesialuetta seuraavan erittelyn mukaisesti:

Kiinteistötunnus	Pinta-ala	Korvaus 500 €/ha	Korvaus 1,5-kertaiseksi korotettuna
689-433-41-0	2 730 m ²	136,5 €	204,75 €
689-876-4-0	5 070 m ²	253,5 €	380,25 €
689-876-8-1	2 210 m ²	110,5 €	165,75 €
Yht.	10 010 m ²		

Laskennallinen vahinko on 500 €/ha vesilain mukaisesti puolitoistakertai-
sena korotettuna yhteensä 750,75 euroa. Koska kiinteistöt ovat vesialueen
omistajia, ne hyötyvät hankkeesta, joten korvauksia ei ole esitetty makset-
tavaksi. Mahdolliset työaikaiset vahingot korvataan erikseen.

Tarkkailu

Vesistö tarkkailu

Rakentamisen aikaisia vesistövaikutuksia on esitetty tarkkailtavaksi
20.2.2019 päivätyn tarkkailuohjelman mukaisesti.

Vedenlaadun tarkkailua tehdään kolmesta pisteestä. Ensimmäinen näyte-
piste 1 sijaitsee Ritakosken patoaltaassa, rakennettavasta koskesta noin
300 m ylävirtaan päin. Kyseinen paikka toimii referenssipisteenä ja sieltä
löytyy myös aiempia mittauksia ympäristötiedon hallintajärjestelmästä Her-
tasta (Herttapiste: Kokkolanjoki 004). Näytepiste edustaa veden tilaa en-
nen työmaata. Näytepiste 2 sijaitsee nykyisen Lahnakosken padon alavir-
ran puolella ja edustaa veden tilaa heti työmaa-alueen jälkeen. Näytepiste
3 sijaitsee noin neljä kilometriä joenuomaa pitkin alaspäin, Kangaskosken
patoaltaassa. Näytepiste edustaa veden tilaa jo jonkin verran työmaa-alu-
een jälkeen, eli vedenlaatua, joka virtaa Kangaskoskeen ja sitä kautta Ve-
näjälle. Näytepiste 3 on myös Hertta-tietokannassa (Hiitolanjoki rajav 002
ja/tai Kokkolanjoki Kangask 003) ja siitä on olemassa varsin runsaasti ve-
denlaatutietoja.

Vesinäytteet otetaan kerran ennen rakentamisen aloittamista, rakentamisen aikana kerran viikossa ja kerran rakentamisen päätyttyä. Mikäli rakentamisen aikana on peräkkäisiä viikkoja, jolloin vesistövaikutuksia ei ole, ei näytteenottoakaan tehdä. Ensimmäiset vesinäytteet otetaan noin viikko ennen töiden aloittamista ja viimeiset noin viikko rakentamisen päätyttyä. Pisteen 1 ja 3 osalta voidaan hyödyntää myös mahdollisia muita näytteenottotietoja/kertoja, kuten rajavesinäytteenottoa tai Hiitolanjoen kuormittajien vesistö tarkkailua, mikäli ne ajoittuvat tarkkailun kannalta sopivasti ja sisältävät tarpeelliset analyysit.

Samennusta aiheuttavien työvaiheiden aikana sameutta seurataan perusanalytiikan lisäksi jatkuvatoimisella kenttämittarilla. Kenttämittari sijoitetaan pisteelle 3.

Näytteenotto kullakin näytteenottopisteellä tapahtuu yksi (1) metri vedenpinnan alapuolelta. Otetuista näytteistä määritetään sameus, kiintoaines, pH, väriluku, kokonaisfosfori, elohopea ja lämpötila. Näytteiden elohopeapitoisuus määrittää vain, mikäli kyseisenä tai edellisellä viikolla Lahnasenkosken vanhan padon yläpuolella tehdään sedimenttiä häiritseviä työvaiheita.

Kirjanpito ja raportointi

Vesinäytteiden tulokset toimitetaan niiden valmistuttua työn tilaajalle ja Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Hankkeen päätyttyä laaditaan tarkkailun yhteenvetoraportti, joka niin ikään toimitetaan työn tilaajalle sekä Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Toteuttaminen

Esitys lupamääräyksiksi

Hakija on esittänyt seuraavia lupamääräyksiä:

Wiipurin Läänin kuvernöörin 12.10.1912 myöntämä voimalaitoslupa ja sen sisältämä kalatievelvoite sekä vesivoimalaitoksen käyttöoikeudet rauetetaan. Nämä raukeamismääräykset edellyttävät, että luvan saajat toteuttavat seuraavassa myönnettävän luvan mukaiset rakenteet ja toimenpiteet.

Olevat voimalaitos- ja patorakenteet pysytetään hakemussuunnitelman liitteenä olevien piirustusten mukaisin muutoksin sekä muutoin hakemussuunnitelmasta ilmenevällä tavalla. Hakijan osoittamalle paikalle saadaan rakentaa pohjapato hakemussuunnitelman liitteenä olevien piirustusten osoittamalla sekä muutoin hakemussuunnitelmasta ilmenevällä tavalla.

Piirustukset:

- 3.1. Asemapiirustus, peruskartta, 1:400, 12.2.2019
4. Uoman pituusleikkaus 1:100, 12.2.2019
5. Padon ja uoman leikkaukset 1:100, 12.2.2019

Suunnitelmiin saadaan tehdä pieniä muutoksia Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla siten, ettei muutoksilla aiheuteta haittaa tai vahinkoa ulkopuolisille.

Kaikki korkeudet on verrattava N_{60} -korkeustasoon.

Hakijalle myönnetään valmistelulupa ennen lupapäätöksen lainvoimaiseksi tulemistä.

Rakenteiden kunnossapito jää luvan saajalle.

Vedenkorkeus saadaan laskea tason $N_{60}+53,45$ m alapuolelle tilapäisesti työn aikana enintään tasoon $N_{60}+53,15$ m. Tästä on ilmoitettava hyvissä ajoin Ritakosken voimalaitoksen omistajalle.

Purettavan säännöstelypadon betonijäte saadaan sijoittaa yläkanavan täytön päälle rakennettavan näköalatasanteen rakennekerrokseen.

Luvan saajalle myönnetään pysyvä käyttöoikeus rakentamista, kunnossapitoa ja käyttöä varten hakemussuunnitelman liitteessä 3 esitetyille käyttöoikeusalueille seuraavan taulukon mukaisesti. Käyttöoikeusalueista ei makseta korvauksia.

Kiinteistötunnus	Pinta-ala
689-433-41-0	2 730 m ²
689-876-4-0	5 070 m ²
689-876-8-1	2 210 m ²
yht.	10 010 m ²

Padolle asennetaan helposti päästävään paikkaan vedenkorkeusasteikko, johon on selvästi merkitty korkeustaso $N_{60}+53,45$ m.

Hankkeen työnaikaisia vesistövaikutuksia tulee seurata hakemuksen liitteenä olevan seurantaohjelman mukaisesti.

Suunnitelmassa mainitut työt on suoritettava siten, ettei niistä aiheudu sellaista vahingollista seurasta, joka kohtuullisin kustannuksin on estettävissä ja ettei vesistön käyttöä työn aikana vaikeuteta enempää kuin tarkoitetun tuloksen saavuttamiseksi on välttämätöntä. Veden samentumisesta kalastolle ja kalastukselle sekä rannan käytölle mahdollisesti aiheutuvat haitat on työn suunnittelulla pyrittävä rajaamaan mahdollisimman vähäisiksi. Työstä aiheutuvat välittömästi ilmenevät vahingot on viipymättä korvattava vahingonkäräjille. Luvan saajan on huolehdittava työn jälkien siistimisestä.

Mikäli päätöksessä tarkoitetuista töistä tai toimenpiteistä aiheutuu sellainen vahinko, haitta tai muu edunmenetyks, jota päätöstä annettaessa ei ole edellytetty ja josta luvan haltija on vesilain säännösten mukaan vastuussa, voi edunmenetyksen kärsinyt tai yleisen edun niin vaatiessa asianomainen viranomaisen saattaa asian lupapäätöksen lainvoiman estämättä

aluehallintoviraston käsiteltäväksi siinä järjestyksessä kuin hakemusasi-
oista on vesilaissa säädetty.

Luvan saajan on ilmoitettava töiden aloittamisesta Kaakkois-Suomen elin-
keino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Rautjärven kunnan ympäristön-
suojeluviranomaiselle.

Tässä päätöksessä tarkoitetut työt on suoritettava viiden (5) vuoden kulu-
essa siitä, kun päätös on tullut lainvoimaiseksi. Mikäli töitä ei ole suoritettu
määräajassa, lupa raukeaa. Töiden valmistumisesta on ilmoitettava kirjalli-
sesti Etelä-Suomen aluehallintovirastolle ja Kaakkois-Suomen elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskukselle kuudenkymmenen (60) päivän kuluessa
töiden päättymisestä lukien.

Aikataulu

Työt aloitetaan kuivimpaan aikaan kevään ylivirtaama-ajan jälkeen, jolloin
rakentamisolosuhteet ovat suotuisimmat. Hankkeen kokonaiskesto on noin
5–6 kk.

Valmistelulupa

Hankkeelle on haettu vesilain 3 luvun 16 §:n mukaista valmistelulupaa.
Valmistelevat toimenpiteet voidaan suorittaa tuottamatta muulle vesien
käytölle tai luonnolle ja sen toiminnalle huomattavaa haittaa ja kyseisten
toimenpiteiden suorittamisen jälkeen olot voidaan olennaisilta osin palaut-
taa ennalleen siinä tapauksessa, että lupapäätös kumotaan tai luvan eh-
toja muutetaan. Voimalaitos on siirtynyt Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö
sr:n hallintaan. Laitosta käyttää vuoden 2019 loppuun saakka ulottuvan so-
pimuksen mukaisesti Vantaan Energia Oy. Koska laitos poistetaan vesivoi-
matuotannosta, ei voimalaitokseen ole järkevä tehdä kunnossapitoinves-
tointeja. Luvan myöntämisen pitkittyminen lisäisi kunnossapitotarvetta mer-
kittävästi. Tarvittaviin muutostöihin on kaavailtu rahoitusta eri lähteistä.
Edellä mainituista syistä koko hankkeelle tulisi myöntää valmistelulupa.

ASIAN KÄSITTELY

Täydennykset

Hakijat ovat täydentäneet muutettua hakemustaan 1.11.2019 ja 4.12.2019.
Täydennykset on otettu huomioon edellä kertoelmaosassa.

Hakijat ovat lisäksi täydentäneet hakemustaan Etelä-Suomen aluehallinto-
viraston pyynnöstä kuuluttamisen jälkeen 19.11.2020 liittyen kiinteistön
689-433-41-0 omistussuhteisiin. Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö sr:n
omistamalla Hiitolanjoen Voima Oy:llä on osuus kiinteistöstä 689-433-41-0
kiinteistön 689-432-11-0 Ritakoski kautta. Osuuden suuruutta ei ole määri-
telyt Itä-Suomen maaoikeuden 15.2.1989 antamassa päätöksessä eikä
maanmittaustoimituksessa.

Tiedottaminen

Alkuperäinen hakemus

Hakemus on kuulutettu 8.8.–7.9.2018. Hakemuksesta on annettu yksi lausunto (Rautjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen) ja kolme muistutusta (Änkilän yhteisalueen osakaskunta, Koitsanlahden osakaskunta ja Hiitolanjoen Voima Oy). Seuraavassa on lyhyesti esitetty muistutukset niiltä, jotka eivät ole tehneet uutta muistutusta muutettuun hakemukseen.

Änkilän yhteisalueen osakaskunta on todennut, ettei hanketta tule viedä eteenpäin ennen kuin vesivoimaa koskeva korvausasia on käsitelty loppuun Korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Lisäksi on todettu, että osakaskunnalla tulisi olla jatkossa oikeus myöntää koskialueella erityislupia kalastukseen.

Hiitolanjoen Voima Oy on todennut, että vesilain mukaisen luvan jakautuessa kahdelle taholle, voi vastuiden jakautuminen olla epäselvää. Lisäksi on tuotu esille vedenpinnan muutoksesta aiheutuvia edunmenetyksiä Ritakosken voimalaitokselle ja ranta-asukkaille ja vaadittu niiden korvaamista.

Hakijat ovat antaneet 2.11.2018 lausuntoon ja muistutuksiin selityksen.

Muutettu hakemus

Hakemuksesta on tiedotettu uudelleen julkaisemalla kuulutus ja hakemusasiakirjat aluehallintovirastojen verkkosivuilla (ylupa.avi.fi) 14.2.–23.3.2020. Tieto kuulutuksesta on julkaistu myös Rautjärven kunnan verkkosivuilla. Hakemuksesta on lisäksi erikseen annettu tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Hakemusta koskeva ilmoitus on julkaistu Parikkalan-Rautjärven Sanomat-lehdessä 20.2.2020.

Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnot Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat vastuualueelta, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselta, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen patoturvallisuusviranomaiselta, Museovirastolta, Rautjärven kunnalta ja Rautjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Lausunnot

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen lausunto

Kaavoitustilanne

Maakuntakaava

Alueella on voimassa Etelä-Karjalan maakuntakaava, jonka ympäristöministeriö on 21.12.2011 vahvistanut sekä 19.10.2015 vahvistettu Etelä-Karjalan 1. vaihemaakuntakaava. Maakuntakaavassa alueelle on osoitettu seuraavia merkintöjä: valtakunnallisesti merkittävä kulttuurihistoriallinen ympäristö (ma/kv), retkeily- / ulkoilureitti, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue ja virkistyksen kehittämiskohde. Suunnittelualueen aivan vieressä on myös merkinnät luontomatkailun kehittämiskohde sekä melontareitti.

Yleiskaava

Alueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa.

Vireillä oleva Simpele-Änkilän osayleiskaava on ollut äskettäin kaavaehdotuksena nähtävillä. Tulevassa Simpele-Änkilä osayleiskaavassa kyseinen alue on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta tai ympäristöarvoja (MU).

Lisäksi alueella on kaavamerkintä valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (sk-vk). Tämän kaavamerkinnän mukaan alueen maankäytön ja toimenpiteiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien historiallisten rakennusten ja merkittävien rakennettujen ympäristöjen säilyminen. Yksityiskohtaisemmassa uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen soveltuminen arvokkaaseen ympäristöön. Alueella on myös kaavamerkintä maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, jonka mukaan alueen maankäytön ja toimenpiteiden suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen soveltuminen arvokkaaseen ympäristöön.

Kaavassa tullaan myös osoittamaan luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita (luo-1–4). Kyseisen voimalaitoksen vastarannalla on merkintä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo-4), jonka mukaan kyseessä on alueen osa, jolla sijaitsee liito-oravan elinpiirin osa. Liito-oravan elinympäristön ja liikkumisen kannalta tarpeellinen puusto tulee säilyttää.

Luvan myöntämisessä tulee ottaa huomioon myös tuleva Simpele-Änkilän osayleiskaava.

Asemakaava

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Arvokas kulttuuriympäristö

Hanke sijoittuu alueelle, joka on luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY), Hiitolanjoen voimalat.

Hiitolanjoen voimalat liittyvät Saimaan vesistöalueen puunjalostusteollisuuden historiaan. Voimalaitosten merkitystä lisää niiden alkuperäinen laitteisto. Lahnakoski on vesivoimaloista vanhin (1911). Siellä on myös yksi harvoista ja tiettävästi vanhin säilyneistä puurakenteisista konehuoneista Suomessa. Vanha tekninen laitteisto on säilynyt käyttämättömänä uusien rinnalla. Lahnakosken voimalaitoksen on suunnitellut insinööri Axel Söderlund. Hiitolanjoki on muinainen vesireitti, kalastusjoki, kuljetus- ja uittoväylä sekä myllyjoen, sahojen, puunjalostus- ja paperitehtaiden sekä vesivoimaloiden voimanlähde.

Kalatien tulee soveltua ympäristöönsä, eikä se saa alentaa rakennettuun kulttuuriympäristöön liittyviä maisemallisia tai historiallisia arvoja. Padon osittainen purkamisen ja sen korvaaminen luonnonkoskimaisella pohjapadolla ei merkittävästi heikennetä alueen kulttuurihistoriallisia arvoja. Voimalaitoksen historia jää näkyviin säilyvänä voimalarakennuksena sekä osittain säilyvänä patorakenteena.

Vaikutukset luontoon

Lahnakosken alueelta ei ole tiedossa erityisiä luonnonarvoja, joita hakemuksen mukaiset suunnitelmat heikentäisivät. Kosken ranta-alueet, joihin on suunniteltu muun muassa työmaateitä, ovat kuitenkin alueella tehtyjen havaintojen perusteella luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin kuuluvan liito-oravan elinympäristöä. Ennen työmaateiden rakentamiseen liittyvää puuden kaatamista tulee hakemuksen mukaisesti kartoittaa liito-oravien esiintyminen ja niiden käyttämät pesäpuut kevättalven-alkukesän aikana, jolloin liito-oravan jätökset ovat helpoiten havaittavissa. Työmaatiet on rakennettava siten, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei hävitetä tai heikennetä.

Jätebetonin käyttö

Lupahakemuksuunnitelmassa esitetään purettavan betonin käyttöä pohjapatorakenteen sisäosassa siten, että se ei näy ulospäin. Tämän osalta on kuitenkin huomattava, että purettava betoni on jätettä. Purkubetonin käyttöä maarakentamisessa säädellään valtioneuvoston asetuksella eräiden jätteiden hyödyntämisestä maanrakentamisessa (843/2017). Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on kannustanut purkubetonin hyödyntämiseen, kunhan edellä mainitun asetuksen määräyksiä noudatetaan.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen lausunto

Kalatalousviranomainen on kannattanut hanketta. Padon osittainen purku sekä pohjapadon ja uuden kosken rakentaminen mahdollistavat kalan nousun Lahnasenkosken yläpuolelle. Lisäksi lohikalojen lisääntyminen mahdollistuu uuden kosken alueella. Ennalta arvioiden esitetystä ratkaisusta on huomioitu pohjasedimenttien elohopeayhdisteet ja niiden kulkeutumisen estäminen.

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen patoturvallisuusviranomaisen lausunto

Lahnasenkosken voimalaitoksen pato on nykyisellään luokiteltu patoturvallisuuslain (494/2009) 11 §:n mukaiseen luokkaan 2.

Lupahakemuksessa on selostettu tarpeellisessa määrin suunnitellusta pohjapadosta aiheutuvaa vahingonvaaraa ja sen vaikutusta rakenteen mitoitusperusteisiin sekä niiden perusteella on esitetty, että tuleva pohjapato voidaan jättää luokittelematta. Hakemusasiakirjojen mukaisesta Lahnasenkosken voimalaitospadon tilalle rakennettavasta pohjapadosta ja koskesta ei aiheudu vaaraa, eikä rakenteita ole tarpeen luokitella patoturvallisuuslain 11 §:n mukaiseen luokkaan. Luokittelemattomaankin patoon sovelletaan kuitenkin, mitä patoturvallisuuslain 15 §:ssä säädetään padon kunnossapidosta, 16 §:ssä padon käytöstä, 24 §:ssä onnettomuuksien ehkäisemisestä ja 6 luvussa näiden säännösten valvonnasta.

Padon omistajan tulee rakennustöiden valmistuttua tehdä patoturvallisuusviranomaiselle esitys nykyisen Lahnasenkosken voimalaitoksen padon käytön lakkaamisesta. Patoturvallisuuslain 23 §:n mukaan pato merkitään käytöstä poistetuksi patoturvallisuusviranomaisen tietojärjestelmään, kun tarkastuksessa on todettu patorakenne puretuksi tai padon käytön lakanneen siten, että padosta ei enää voi aiheutua patoturvallisuuslaissa tarkoitettua vahingonvaaraa. Tarkastus tehdään patoturvallisuusviranomaisen läsnä ollessa sen jälkeen, kun muiden lakien mukaiset patorakenteen purkamiseen tai padon käytön lakkaamiseen liittyvät velvoitteet on täytetty. Patoturvallisuuslain mukaiset velvoitteet lakkaavat olemasta voimassa, kun pato on merkitty käytöstä poistetuksi.

Museoviraston lausunto

Hankealue sisältyy valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi (RKY) luokiteltuun kohteeseen ”Hiitolanjoen voimalat”. Samaa kohteeseen kuuluvat myös Juvankosken, Ritakosken ja Kangaskosken voimalaitokset. RKY-inventointi on valtioneuvoston päätöksellä 22.12.2009 osoitettu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoitteeksi inventoinniksi, joka tulee ottaa huomioon alueiden käytön suunnittelun lähtökohtana. Inventointi on todettu hankesuunnitelmassa.

Hiitolanjoen vesivoimalat liittyvät Saimaan vesistöalueen puunjalostusteollisuuden historiaan ja niiden merkitystä lisää alkuperäinen laitteisto. Lahnasenkoski (1911) on Hiitolanjoen vesivoimaloista vanhin. Se on Suomen vanhin puinen vesivoimalarakennus ja myös tekniseltä varustukseltaan historiallisesti arvokas. Voimalaitosrakennuksen säilyminen on keskeinen lähtökohta toimenpiteille. Sen esittely nähtävyyshankkeena on suositeltavaa. Voimalaitoksen yläkanavan täyttämisen seurauksena myönteisenä vaikutuksena pohjoisjärven kuivuminen.

Etelä-Karjalan maakuntakaavassa Hiitolanjoen voimaloiden kokonaisuus on osoitettu valtakunnallisesti arvokkaan maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi (ma/mv). Maakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota rakennetun kulttuuriympäristön vaalimiseen, maisemallisiin näkökulmiin sekä kulttuuriympäristön moniarvoisuuden ja ajallisen kerroksellisuuden säilymiseen; yksityiskohtaisemmassa uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen soveltuminen arvokkaaseen ympäristöön.

Patorakennelmien purkaminen, voimalaitoksen yläkanavan täyttäminen ja rakennettava koski tulevat muuttamaan voimalaitosympäristön luonnetta. Museoviraston näkemyksen mukaan jäljelle jäävät osat muodostavat Lahnasenkosken vesivoimalaitoksen rakentamisesta ja käytöstä kertovan teollisuushistoriallisen kerrostuman tulevassa virtavesiympäristössä. Kohteen status valtakunnallisesti merkittävänä rakennettuna kulttuuriympäristönä säilyy.

Hankesuunnitelmassa on otettu huomioon joen itärannalla sijaitseva muinaisjäännös, jonka lähistöön sijoittuisi huoltotie. Röykkiökohta on muinaisjäännösrekisterissä tunnuksella Lahnanen 1000019020. On tärkeätä, että kohde merkitään toimenpiteiden ajaksi selkeästi maastossa.

Tällä hetkellä Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin mukaan Ritakoskelta, Lahnasenkoskelta ja Kangaskoskelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muuta arkeologista kulttuuriperintöä. Museovirasto on esittänyt uuden ranta- ja vesialueiden systemaattisen tarkkuusinventoinnin tekemistä Ritakosken, Lahnasenkosken ja Kangaskosken hankealueilla. Tehtävän kulttuuriperintöinventoinnin avulla voidaan varmentaa riittävän historiallisen tiedon saanti sekä löytyneiden kohteiden lajin, luonteen, sijainnin, laajuuden ja statuksen varmentaminen. Inventoinnin tulosten pohjalta kohteet viedään muinaisjäännösrekisteriin, jossa ne ovat käytettävissä muun muassa hankesuunnitteluun sekä kohde-esittelyyn maastossa tai muilla keinoilla. Parhaimmat tulokset inventoinnista saadaan, kun se tehdään matalan veden aikaan esimerkiksi pohjapadon rakentamisen aikana.

Hiitolanjoen jokivarren kulttuuriperinnön riittävä huomiointi, vaaliminen ja esittely eri tekniikoin sekä maastossa, museoissa ja virtuaalisesti lisää alueen vetovoimaa ja virkistys- ja matkailupotentiaalia, tuo myös lisäarvoa ja merkitystä opetuskohteena.

Museovirasto on esittänyt hankkeen vesilainmukaiseen lupaan seuraavia ehtoja:

1. Lahnasenkosken hankealueella tulee tehdä arkeologinen tarkkuusinventointi maa-alueilla ennen töiden alkua ja vesialueilla sen jälkeen, kun sääntöstelypadon purkaminen on alentanut vedenpintaa.
2. Työmaatöiden ajaksi tulee rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös (muinaisjäänösrekisterin tunnus Lahnanen 1000019020) joen itärannalla merkitä maastossa.
3. Mikäli padon purkutöiden ja muun rakentamisen aikana löytyy ennestään tuntemattomia muinaisjäänöksiä tai irtoesineitä (kuten kivikautisia kirveitä) tulee niistä ilmoittaa muinaismuistolain mukaisesti Museovirastoon. Tämä ilmoittamisvelvollisuus tulee antaa myös maastossa kalatietä rakentavien eri tahojen tietoon.

Rautjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto

Imatran seudun ympäristölautakunta Rautjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena on puoltanut vireillä olevaa vesilain mukaista hakemusta. Lahnasenkosken ennallistaminen on kalannousun, luonnonsuojelun, vesistön kunnostuksen sekä virkistyskäytön kannalta hyvä asia, kun näyttää siltä, että kosken molemmiin puolin sijaitsevilla voimalaitoksilla voitaisiin tehdä samoin. Hakemuksen selvitykset ja suunnitelmat ovat hyvin laadittuja. Liito-oravan esiintyminen alueella tulee ottaa huomioon rakennusvaiheessa. Koskiuomassa käytettävän vedenpinnan yläpuolelle ulottuvan kivi-materiaalin tulee olla maisemallisesti alueelle sopivaa.

Rautjärven kunnan liikelaitos- ja lupajohtokunnan lausunto

Alueella ei tällä hetkellä ole voimassa asema- tai yleiskaavaa. Uudessa Simpele-Änkilä osayleiskaavan muutos- ja laajennusehdotuksessa laajenee yleiskaava-alue koskemaan Lahnasenkosken aluetta.

Yleiskaavassa alueen kaavamerkintä on sk-vk, valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö:

"Alueen maankäytön ja toimenpiteiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien historiallisten rakennusten ja merkittävien rakennettujen ympäristöjensäilyminen. Yksityiskohtaisemmassa uudis- ja täydennysrakentamisen suunnittelussa on otettava huomioon rakentamisen soveltuminen arvokkaaseen ympäristöön".

Yleiskaavassa Lahnasenkosken alueen kaakon puoleisella ranta-alueella on kaavamääräys luo-4, luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue:

"Alueen osa, jolla sijaitsee liito-oravan elinpiirin osa. Liito-oravan elinympäristön ja liikkumisen kannalta tarpeellinen puusto tulee säilyttää".

Hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon tehtävien toimenpiteiden soveltuminen alueen historialliseen rakennuskantaan ja merkittävään rakennettuun ympäristöön. Luo-4 kaavamerkinnän alueella on liito-oravan kannalta arvokas puusto säilytettävä. Erityisen tärkeää on, että hankkeen toteutuksen aikana massojen siirrot tehdään ympäristöä vahingoittamatta.

Rautjärven kunnan 1.2.2018 voimaan tulleen rakennusjärjestyksen 2.4. §:n mukaan hankkeen toimenpiteet vaativat toimenpidelupakäsittelyn. Toimenpideluvassa käsitellään sillan rakentaminen, vanhojen patorakenteiden purkaminen, jätebetonin käyttö rakenteissa ja uudet vesirakenteet.

Hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon edellä mainitut asiat.

Rautjärven kunnan elinympäristölautakunnan lausunto

Lahnasentie tulee vahvistaa riittävällä tavalla, jotta sitä voidaan käyttää suunnitelman mukaisten rakenteiden tekemiseen. Lahnasentie tulee olemaan pääkulkuyhteys myös tulevaisuudessa Hiitolanjoen koskille, koska valtatie 6 ja Ritakoskentien liittymä on liikenneturvallisuuden kannalta hankala. Kun tie vahvistetaan kunnolla, palvelee se myös tulevaa käyttöä hankkeen valmistumisen jälkeen.

Muistutukset ja mielipiteet

Koitsanlahden osakaskunta ja AA ovat todenneet, ettei osakaskunnalla ole huomautettavaa vanhojen lupien ja suunnitelmien kuolettamiseen. Uuden luvan myöntäminen uusille suunnitelmille ei kuitenkaan näillä tiedoilla ja perusteilla ole mahdollista. Koitsanlahden osakaskunta ei ole nähnyt uusia suunnitelmia kuin yhdessä infotilaisuudessa. Suunnitelmat ja työselitykset pitää toimittaa osakaskunnalle sekä selvittää, mitä tehdään usean metrin vahvuiselle pohjaliettele.

Asiassa ei myöskään ole kuultu "Haamukoski" -nimisen talon osuuksien omistajia, jotka omistavat Änkilän kylän puolelta 26,143 % Suomen puolella olevien koskien vesivoimasta, mukaan lukien Lahnasenkoski.

Muistutuksessa on lisäksi vaadittu korvauksia muistutuksesta tarkemmin ilmenevin perustein.

Uusien ennallistamistöiden alkaessa työmaalle pitää määrätä ulkopuolinen valvoja. Lisäksi ennen aloitusta on pidettävä aloituskokous.

Aluehallintoviraston tulee määrätä maanmittaustoimisto laatimaan Haamukosken osalta päivitetty osakkuusluettelo osakkaineen sekä järjestäytymään, jonka jälkeen Haamukoskea on kuultava ennallistamisasiassa.

Selitys

Museoviraston lausunnon osalta hakijat ovat todenneet, että hakemuksen mukainen hanke kohdistuu vesialueelle ja aiheuttaa vain pieniä muutoksia maa-alueille. Tästä syystä päätöksessä ei tulisi velvoittaa maa-alueiden tarkkuusinventointeja. Vesialueella tehtävä tarkkuusinventointi ei ole tehtävissä Museoviraston ehdottamalla tavalla. Pohjapadon runko on rakennettava ensin, jotta yläaltaan vedenkorkeus ei laske ja aiheuta elohopealla pilaantuneen sedimentin paljastumista. Padon yläpuolinen alue ei siis ole missään rakentamisen vaiheessa kuivillaan. Kartoitusta on erittäin vaikea tehdä virtaavaan veteen. Lahnasenkosken voimalaitospadon yläpuolinen allas on sedimentaatioaluetta, eivätkä sedimentin alla olevat mahdolliset kohteet ole kartoitettavissa elohopealla pilaantunutta sedimenttiä häiritsemättä. Edellä mainituista syistä päätöksessä ei tulisi velvoittaa tekemään tarkkuusinventointia myöskään vesialueella.

Työmaatie tullaan järjestämään ensisijaisesti joen länsipuolelta olemassa olevia teitä pitkin. Mikäli urakoitsija kuitenkin päätyy tekemään yhteyden myös joen itärannalle, varmistetaan muinaisjäännöskohteen maastoon merkintä. Kohde on jo merkitty maastoon. Mikäli työn aikana löytyy muinaisjäännöksiä tai irtoesineitä, ilmoitetaan niistä välittömästi Museovirastoon. Hankealueesta on tilattu maisemasuunnittelu, jonka tarkoitus on varmistaa tehtävien yksityiskohtaisten ratkaisujen soveltuvuus kulttuurishistoriallisesti arvokkaaseen kokonaisuuteen. Toimeksiantoon sisältyy myös Museoviraston kuuleminen kyseisten yksityiskohtien osalta.

Rakentamisesta tullaan tekemään myös maankäyttö- ja rakennuslain mukainen toimenpidehakemus.

Koitsanlahden osakaskunnan ja AA:n muistutuksen osalta hakijat ovat todenneet, että osakaskunnille ja muille asianosaisille järjestettiin keskustelutilaisuus suunnitelmien valmistuttua ja suunnittelun aikana järjestettiin useampia keskustelutilaisuuksia. Uusien rakenteiden suunnitelmat ovat osa hakemussuunnitelmaa, joka on ollut virallisesti nähtävillä ja myös Koitsanlahden osakaskunnan ja Haamukoski -nimisen kiinteistön nähtävissä aluehallintoviraston kuulutuksen aikana.

Suunnittelussa on otettu huomioon elohopealla pilaantuneet sedimentit. Hakemussuunnitelmassa on esitetty tarkentavat tutkimukset hankkeen vaikutusalueen elohopeapitoisuuksista eri syvyyksissä ja selvitys elohopean käyttäytymisestä vedenkorkeuksien muutosten johdosta. Sedimentit on otettu huomioon myös pohjapadon yläpuolisen vedenkorkeuden suunnittelukriteerinä. Selvitysten perusteella on päädytty siihen, että vedenkorkeutta voidaan alentaa 0,5 m aiheuttamatta merkittävää riskiä elohopeasta. Samoin pohjapadon alle jäävä sedimentti on otettu huomioon teknisessä ratkaisussa. Hiitolanjoen pilaantuneet sedimentit eivät ole muilta osin hakijoiden vastuulla, eikä niistä tule antaa tämän hakemuksen osalta määräyksiä.

Nyt käsiteltävänä oleva hakemus ei sisällä vesivoimatuotantoon liittyviä käyttöoikeusasioita, eikä tämän asian yhteydessä niitä voida

käsitellä. Vesivoiman käyttöoikeusasiassa ei ole ratkaisemattomia asioita eikä hakijoilla ole tältä osin velvoitteita muistuttajan suuntaan.

Muiden lausuntojen osalta hakijoilla ei ole ollut lausuttavaa.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Lupien rauettaminen

Aluehallintovirasto määrää raukeamaan Wiipurin läänin kuvernöörin 12.10.1912 antaman päätöksen nro 3764.

Lisäksi aluehallintovirasto määrää seuraavat päätökset raukeamaan siltä osin kuin ne koskevat Lahnasenkosken voimalaitokselle asetettuja istutusvelvoitetta ja kalatalousmaksua sekä kalatien rakentamisvelvoitetta:

- Viipurin lääninhallituksen päätös nro K 1608; 26.4.1939
- Itä-Suomen ympäristölupaviraston päätös nro 51/01/2; 31.8.2001
- Itä-Suomen ympäristölupaviraston päätös nro 11/09/2; 30.1.2009

Aluehallintovirasto määrää raukeamaan myös seuraavat päätökset, joissa on myönnetty pysyviä käyttöoikeuksia vesivoimaan:

- Etelä-Suomen aluehallintoviraston päätös nro 177/2015/2; 16.9.2015
- Vaasan hallinto-oikeuden päätös nro 16/0338/2; 29.12.2016
- Korkeimman hallinto-oikeuden päätös taltionumero 3852; 24.8.2018
- Vaasan hallinto-oikeuden päätös nro 18/0337/2; 21.12.2018

Nämä raukeamismääräykset edellyttävät, että Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö sr ja Rautjärven kunta toteuttavat seuraavassa myönnettävän luvan mukaiset rakenteet ja toimenpiteet.

Vesitalouslupa

Aluehallintovirasto myöntää Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö sr:lle ja Rautjärven kunnalle luvan Lahnasenkosken voimalaitos- ja patorakenteiden osittaiseen pysyttämiseen ja osittaiseen purkamiseen, pohjapadon ja tekokosken sekä kävelysillan rakentamiseen ja jätebetonin (17 01 01) käyttämiseen Rautjärven kunnassa hakemuksen ja sen täydennysten mukaisesti.

Aluehallintovirasto myöntää Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö sr:lle ja Rautjärven kunnalle pysyvän käyttöoikeuden hanketta varten tarvittavaan alueeseen kiinteistöjen 689-433-41-0 (2 730 m²), 689-876-4-0 (5 070 m²) ja 689-876-8-1 (2 210 m²) alueilla.

Luvan saajien on noudatettava vesilain säännöksiä ja seuraavia lupamääräyksiä.

Korvaukset

Hankkeesta ei ennalta arvioiden aiheudu vesilain mukaan korvattavaa edunmenetystä.

Lupamääräykset

Rakenteet

1. Pohjapato ja tekokoski on rakennettava 12.2.2019 päivättyjen asemapiirroksen nro 3.1 (mittakaava 1:350), uoman pituusleikkauspiirroksen nro 4 (mittakaava 1:100) sekä padon ja uoman leikkauspiirroksen nro 5 (mittakaava 1:100) mukaisesti. Pohjapatoon on tehtävä keskiosalle alivirtaama-aukko, jonka pohja on 0,5 m leveä korkeudella $N_{60}+53,1$ m ja jonka leveys yläosassa korkeudella $N_{60}+53,3$ m on 1,2 m. Pohjapadon harja nousee tassaisesti noin 17,3 m pituisen keskiosan molemmin puolin korkeudesta $N_{60}+53,3$ m korkeuteen $N_{60}+53,7$ m. Pohjapadon alavirran puoleinen luiska on rakennettava luonnonmukaiseksi kalannousun mahdollistavaksi tekokoskeksi.

Patorakenteiden ja tekokosken pintamateriaalien tulee olla luonnonkiveä.

Pohjapatoon ja tekokoskeen voidaan tehdä vähäisiä muutoksia, jos ne ovat tarpeen hakemussuunnitelman mukaisten vedenkorkeuksien ja virtaamien toteutumiseksi. Vähäiset muutokset eivät saa aiheuttaa kenellekään vahinkoa tai haittaa, ja niistä on sovittava etukäteen Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen kanssa.

2. Voimalaitos- ja patorakenteiden muutokset on tehtävä 12.2.2019 päivättyjen asemapiirroksen nro 3.1 (mittakaava 1:350), uoman pituusleikkauspiirroksen nro 4 (mittakaava 1:100) ja padon ja uoman leikkauspiirrosten nro 5 (mittakaava 1:100) mukaisesti.

Säännöstelypadon ylivirtausaukkojen luukut saadaan poistaa sekä kynnyksiä ja välipilareita leikata 22,5 m:n matkalta tasoon $N_{60}+51,0$ m. Kaksi tasolla $N_{60}+50,80$ m olevaa kynnystä voidaan jättää nykyiselleen.

Voimalaitoksen yläkanava saadaan täyttää reunamuurin tasoon $N_{60}+54,2$ m. Täyttöön on käytettävä pilaantumaton maa- ja kiviainesta. Yläkanavan yläpäähän silta saadaan purkaa.

3. Lahnasenkosken vaellusreitillä silta on rakennettava 19.9.2019 päivitetyn sillan pääpiirustuksen (sivukuvan mittakaava 1:100 ja poikkileikkauksen mittakaava 1:20) mukaisesti. Sillan kannen alapinta on tasolla $N_{60}+54,2$ m ja vapaa-aukon leveys on 22,5 m. Uoman pohja on tasolla $N_{60}+50,8-51,0$ m.

Betonijätteen hyödyntäminen

4. Purettu betonijäte (noin 120 m³) saadaan sijoittaa yläkanavan täytön päälle rakennettavan näköalatasanteen rakennekerroksiin ylivedenkorkeuden (HW) yläpuolelle siten, ettei vesi pääse huuhtelemaan purkubetonikerrosta.
5. Betonijätteestä on poistettava betoniteräksiset ja muut epäpuhtaudet. Betonijäte on murskattava kokoon # 0–90 mm ennen sen hyödyntämistä.
6. Hyödynnettävän purkubetonin haitallisten aineiden liukoisuudet (mg/kg LS=10 l/kg) eivät saa ylittää seuraavia arvoja:

Antimoni	0,3
Arseeni	0,5
Barium	20
Kadmium	0,04
Kromi	0,5
Kupari	2
Lyijy	0,5
Molybdeeni	0,5
Nikkeli	0,4
Seleeni	0,4
Sinkki	4
Vanadiini	2
Elohopea	0,01
Kloridi	800
Sulfaatti	1 200
Fluoridi	10
Liennut orgaaninen hiili	500

Hyödynnettävän betonin haitallisten aineiden pitoisuudet (mg/kg kuiva-ainetta) eivät saa ylittää seuraavia arvoja:

PAH-yhdisteet	30
PCB-yhdisteet	1
Öljyhiilivedyt C ₁₀ -C ₄₀	500

7. Mikäli hyödynnettävä betonijäte ei täytä lupamääräyksiä 5 ja 6, se on toimitettava käsiteltäväksi laitokseen tai paikkaan, jonka ympäristönsuojelulain mukaisessa luvassa tai vastaavassa päätöksessä tällaisen jätteen vastaanotto on hyväksytty.
8. Valmiista betonimurskeesta on tutkittava lupamääräyksen 6 mukaisten haitallisten aineiden pitoisuudet ja liukoisuudet, materiaali jakauma ja epäpuhtaudet vähintään yhdestä kokoomanäytteestä (vähintään 20 osanäytettä / kokoomanäyte). Haitta-ainemääritykset on teetettävä akkreditoitussa laboratoriossa, jonka akkreditoitu pätevyysalue kattaa käytettävät analyysimenetelmät.

9. Purkubetonikerroksen päälle on asennettava vähintään 0,1 m:n paksuinen kerros pilaantumaton luonnon maa- tai kiviainesta.
10. Rakentamisvaiheessa on huolehdittava, että betonijätettä ei pääse leviämään missään työvaiheessa toimenpidealueen ulkopuolelle siten, että siitä voi aiheutua epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä, loukkaantumisen vaaraa tai muuta niihin rinnastettavaa ympäristö- tai terveyshaittaa.

Töiden suorittaminen

11. Lahnasenkosken hankealueella tulee tehdä arkeologinen tarkkuusinventointi museoviranomaisen hyväksymällä tavalla. Suunnitelma tarkkuusinventoinnista tulee toimittaa Museovirastolle hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista. Menetelmän tulee olla sellainen, että elohopeapitoisia sedimenttejä häiritään mahdollisimman vähän.
12. Työmaatöiden ajaksi tulee joen itärannalla sijaitseva rauhoitettu kiinteä muinaisjäänös (muinaisjäänösrekisterin tunnus Lahnanen 1000019020) merkitä maastoon.
13. Mikäli padon purkutöiden ja muun rakentamisen aikana löytyy ennestään tuntemattomia muinaisjäänöksiä tai irtoesineitä, tulee niistä ilmoittaa muinaismuistolain mukaisesti Museovirastoon.
14. Jokainen työvaihe on tehtävä mahdollisimman yhtäjaksoisesti. Vettä samentavat rakennustyöt on tehtävä mahdollisimman vähävetisenä aikana veden samentumista välttämällä.
15. Veden virtausta ei saa kokonaan sulkea töiden aikana. Töiden aikana vettä ei saa padottaa siten, että siitä aiheutuu haittaa yläpuolisille maa- ja vesialueille.
16. Vedenkorkeus saadaan työn aikana laskea tilapäisesti tason $N_{60}+53,45$ m alapuolelle, kuitenkin enintään tasoon $N_{60}+53,15$ m.
17. Luvan saajien on selvitettävä alueella mahdollisesti olevat johdot ja kaapelit. Työt on toteutettava niitä vaurioittamatta.
18. Jos työt tehdään vesialueen ollessa jäässä, on kohdat, joissa työn vuoksi jäätä on rikottu tai jään kantavuus on huonontunut, merkittävä asianmukaisesti.
19. Työmaateiden mahdollisesta rakentamisesta ja käytöstä on sovittava ennen työhön ryhtymistä kyseessä olevien kiinteistöjen omistajien kanssa.

Työmaatiet on rakennettava siten, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei hävitetä tai heikennetä.

20. Töiden päätyttyä rakennuspaikat on saatettava asianmukaiseen ja maise-
mallisesti hyväksyttävään kuntoon.

Kunnossapito

21. Luvan saajien on huolehdittava pohjapadon, tekokosken, kävelysillan ja
pysytettyjen voimalaitosrakenteiden kunnossapidosta asianmukaisesti.

Luvan saajilla on oikeus ylläpitää pohjapadon alapuolista uomaan suunnitel-
man mukaisessa kunnossa. Koskiuomaan kohdistuvista kunnossapitotoi-
menpiteistä tulee ilmoittaa etukäteen vesilain valvojalle Kaakkois-Suomen
elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen.

Toimenpiteet menetysten ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi

22. Pohjapadon ja nykyisen betonipadon väliselle alueelle tulee asentaa suo-
datinkangas elohopeapitoisen sedimentin päälle estämään sen liikkeelle-
lähtö.

Tarkkailu

23. Luvan saajien tulee asentaa pohjapadon yläpuolelle vedenkorkeusas-
teikko, johon on merkitty korkeustaso $N_{60} +53,45$ m. Hankkeen vaikutuksia
vedenkorkeuteen tulee seurata Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla.
24. Hankkeen työnaikaisia vesistövaikutuksia tulee seurata hakemuksessa esi-
tetyin 20.2.2019 päivätyn Hiitolanjoen Lahnaskosken rakentamisen aikai-
sen vedenlaadun tarkkailuohjelman mukaisesti.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi tarvittaessa tarkentaa tarkkailu-
suunnitelmaa edellyttäen, että muutokset eivät heikennä tarkkailun katta-
vuutta eivätkä tulosten luotettavuutta tai aiheuta kohtuuttomia lisäkustan-
nuksia.

Töiden aloittaminen ja toteuttaminen

25. Hankkeen toteuttamiseen on ryhdyttävä kolmen vuoden kuluessa ja hanke
on toteutettava olennaisilta osin viiden vuoden kuluessa siitä lukien, kun
tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Muuten lupa ja myönnetty käyttöoi-
keuden raukeavat.

Ilmoitukset

26. Töiden aloittamisesta on etukäteen ilmoitettava kirjallisesti Kaakkois-Suo-
men elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonva-
rat -vastuualueelle, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-
keskuksen kalatalousviranomaiselle, Rautjärven kunnan ympäristönsuoje-
luviranomaiselle ja tarkoituksenmukaisella tavalla asianomaisille maan-
omistajille.

27. Hankkeen valmistumisesta on 60 päivän kuluessa ilmoitettava kirjallisesti aluehallintovirastolle, Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle ja Rautjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Valmistumisilmoitukseen on liitettävä rakenteiden lopullista sijaintia vesialueella osoittava kartta.

28. Luvan saajien tulee rakennustöiden valmistuttua tehdä patoturvallisuusviranomaiselle esitys nykyisen Lahnasenkosken voimalaitoksen padon käytön lakkaamisesta.

Valmistelulupa

Aluehallintovirasto hylkää valmistelupahakemuksen.

PERUSTELUT

Lupien rauettamisten perustelut

Luvat voidaan määrätä raukeamaan, koska luvanhaltija sitä pyytää. Hankkeen myötä rautettaviksi määrätyt luvat tai osittain rautettavien lupien Lahnasenkosken voimalaitosta koskevat velvoitteet käyvät tarpeettomiksi. Raukeamismääräykset edellyttävät, että Etelä-Karjalan virkistysalueesäitiö sr ja Rautjärven kunta toteuttavat luvan mukaiset rakenteet ja toimenpiteet.

Vesitalousluvan ratkaisun perustelut

Hankkeen tarkoitus

Lahnasenkosken voimalaitoksen käytöstä on haluttu luopua, joten voimalaitospadon osittainen purkaminen, pohjapadon ja sen alapuolisen tekkosken sekä sillan rakentaminen mahdollistavat kalankulun Lahnasenkoskella ja parantavat vesistön virkistyskäyttöä.

Hanke ei ole alueella voimassa olevien kaavojen vastainen.

Hankkeesta saatava hyöty

Hiitolanjoki on ainut Suomen puoleisista joista, johon luonnonvarainen Laatokan lohi nousee ja jossa se voi lisääntyä, mutta nykyisellään voimalaitospadot (Kangaskoski, Lahnasenkoski ja Ritakoski) muodostavat vaelusesteen. Hanke mahdollistaa kalannousun Lahnasenkosken yläpuolelle ja lisää ja parantaa lohien ja taimenen elinalueita Lahnasenkosken alueella. Tulevaisuudessa Kangaskosken ja Ritakosken voimalaitosten alueella suunniteltavaksi toteutettavien hankkeiden myötä kaloilla on esteetön kulku aina Simpeleenjärven alapuoliselle Juvankosken voimalaitokselle asti sekä vapaa kulku Silamusjoen poikastuotantoalueille.

Hanke tuo lisäarvoa ja kasvattaa Hiitolanjoen ja erityisesti Lahnasenkosken ympärillä jo olevan virkistysalueen vetovoimaa matkailukohteena.

Lisäksi kalannousun mahdollistaminen Hiitolanjokeen Lahnasenkosken voimalaitoksen ohi sisältyy kärkikohteena valtioneuvoston periaatepäätökseen 8.3.2012 kansallisesta kalatiestrategiasta. Myös Suomen ja Venäjän valtioiden välinen rajavesistöjä koskeva sopimus (SopS 26/1965) edellyttää rajavesistössä pidettävän avoinna väylä kalan kulkua varten.

Hankkeesta aiheutuvat menetykset

Hankkeesta aiheutuu työnaikaista paikallista veden samentumista. Vedenpinnan alentamisen seurauksena paljastuvilta rannoilta tulee liukenemaan elohopeaa veteen aluksi, mutta myöhemmin esimerkiksi sateen vaikutuksesta liukenevan elohopean määrä on suhteellisen pieni ja vapautuminen hidasta. Vedenpinnan laskun seurauksena paljastuvien ranta-alueiden sedimenttien elohopeapitoisuudet ovat suhteellisen pieniä. Sedimenttien elohopeapitoisuudet on huomioitu hankkeen suunnittelussa, minkä vuoksi vedenlaadulle ei katsota aiheutuvan merkittävää haittaa. Vedenlaatua tullaan tarkkailemaan tarkkailuohjelman mukaisesti.

Vedenkorkeutta joudutaan laskemaan työn aikana, mistä voi joissakin vesitilanteissa aiheutua katkoksia Ritakosken voimalaitoksen käyttöön. Mahdollinen haitta on kuitenkin lyhytaikainen. Hankkeen aikana seurataan vedenpinnan korkeutta hankealueen yläpuolella.

Patorakennelmien osittainen purkaminen, voimalaitoksen yläkanavan täyttäminen ja rakennettava tekokoski muuttavat alueen kulttuuriympäristön luonnetta. Alueen kulttuurihistoriallinen arvo kuitenkin säilyy jäljelle jäävien patorakenteiden ja voimalaitosrakennuksen myötä. Lisäksi pohjapato ja tekokoski on suunniteltu maisemallisesti ympäristöön sopivaksi.

Jos hankkeesta aiheutuu edunmenetys, jota lupaa myönnettäessä ei ole ennakoitu ja josta luvan saaja on vesilain säännösten mukaisesti vastuussa, eikä asiasta sovita, voidaan edunmenetyksestä vaatia tämän ratkaisun estämättä korvausta hakemuksella aluehallintovirastossa.

Purkubetonin käyttö

Vesilain 3 luvun 10 §:n 3 momentin mukaan, jos vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta aiheutuu ympäristönsuojelulain 5 §:ssä tarkoitettua ympäristön pilaantumista vesialueella tai sen vaaraa, on lupamääräyksiä annettaessa sovellettava myös, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään lupamääräysten antamisesta. Aluehallintovirasto on antanut betonimurskeen käyttöä koskevat lupamääräykset 4–10 tämän pykälän nojalla.

Jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012) 12 §:n mukaan sen, joka hyödyntää jätettä sijoittamalla sitä maahan, on käytettävä jätettä vain maarakenteen kantavuuden ynnä muun kannalta tarpeellinen määrä

tai siten, että käyttö muutoin vastaa mahdollisimman tarkasti tarvetta. Hyödynnettävän betonijätteen määrän on arvioitu olevan noin 120 m³.

Betonijäte saadaan sijoittaa yläkanava täytön päälle siten, ettei tulvavesi pääse sitä huuhtelevaan. Betonijätteen hyödyntämiseen on siten sovellettu ohjeellisesti eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa annettua valtioneuvoston asetusta (843/2017).

Kun otetaan huomioon käytettävän betonimurskeen pieni määrä ja sen laadun selvittämiseksi asetettu määräys ja vakuudella katettavien kustannusten vähäisyys, ei ympäristönsuojelulain 59 §:n mukaista vakuutta ole edellytetty.

Käyttöoikeuksien myöntäminen

Aluehallintovirasto katsoo, että hanke on yleisen tarpeen vaatima. Siten hanketta varten tarvittavat pysyvät käyttöoikeudet kiinteistöihin 689-433-41-0 (2 730 m²), 689-876-4-0 (5 070 m²) ja 689-876-8-1 (2 210 m²) kuuluvista alueista voidaan myöntää vesilain (587/2011) 2 luvun 13 a §:n nojalla.

Pohjapato rakennetaan pääosin kolmen kiinteistön vesialueelle. Ranta-alueen kiinteistöt ovat hakijan omistuksessa. Ottaen huomioon, että vesialueilla 689-433-41-0 ja 689-876-4-0 liikkuminen hankealueella on jo nykytilanteessa rajoitettua voimalaitosrakenteiden vuoksi, eivät rakennettavat pohjapato ja tekokoski heikennä vesialueiden käyttömahdollisuuksia nykytilanteesta. Lisäksi hankealue sijoittuu merkityksettömän pienelle alueelle kiinteistöillä 689-876-8-1 ja 689-876-4-0, ottaen huomioon kiinteistöjen kokonaispinta-alat. Hankkeen myötä kaikkien kolmen kiinteistön vesialueiden virkistyskäyttöarvo sen sijaan paranee muun muassa kalojen nousumahdollisuuden myötä. Näin ollen vesialueille myönnettävistä pysyvistä käyttöoikeuksista ei määrätä maksettavaksi korvauksia.

Natura 2000 -verkosto, luonnonarvot ja vesienhoitosuunnitelma

Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse Natura 2000 -verkostoon kuuluvia kohteita tai muita suojelualueita, joihin hanke vaikuttaisi.

Vuoksen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelman vuoteen 2021 mukaan Hiitolanjoen ekologinen tila on luokiteltu tyydyttäväksi ja tavoitteena on hyvän tilan saavuttaminen. Säännöstelypadon osittainen purkaminen sekä pohjapadon ja tekokosken rakentaminen tukevat vesienhoidollisten tavoitteiden toteutumista.

Hankkeessa toteutetaan kansallista kalatiestrategiaa, jossa keskeistä on uhanalaisten kalakantojen vahvistuminen elinvoimaisiksi ja luonnon monimuotoisuus. Hiitolanjoki on kalatiestrategian kärkikohteita Kaakkois-Suomessa.

Intressivertailu

Lupamääräysten mukaisesti toteutettuna hankkeesta yleisille eduille saatava hyöty on siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviiin menetyksiin verrattuna huomattava. Luvan saajat omistavat osan hankkeen vaatimista alueista ja toisille kuuluviin hankkeen vaatimiin vesialueisiin myönnetään luvan saajille pysyvä käyttöoikeus tällä päätöksellä. Hanke on yleisen tarpeen vaatima.

Valmisteluluvan perustelut

Ottaen huomioon voimalaitos- ja patorakenteiden kulttuurihistoriallinen arvo ja alueen merkityksen valtakunnallisesti merkittävänä kulttuuriympäristönä, aluehallintovirasto katsoo, ettei voimalaitospatoa voida olennaisilta osin palauttaa ennalleen siinä tapauksessa, että lupapäätös kumottaisiin tai luvan ehtoja muutettaisiin.

Tekokosken ja pohjapadon rakentamisen osalta, aluehallintovirasto toteaa, että tekokosken ja pohjapadon purkaminen voisi johtaa elohopeapitoisten pohjasedimenttien häiriintymiseen, mikäli päätös kumottaisiin tai luvan ehtoja muutettaisiin. Näin ollen vesilain 3 luvun 16 §:n mukaiset valmisteluluvan myöntämisen edellytykset eivät täyty myöskään näiden osalta.

VASTAUS LAUSUNNOISSA JA MUISTUTUKSISSA ESITETTYIHIN VAATIMUKSIIN

Aluehallintovirasto ottaa Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen patoturvallisuusviranomaisen, Museoviraston, Rautjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja Rautjärven kunnan liikelaitos- ja lupajohtokunnan vaatimukset huomioon lupamääräyksistä ilmenevällä tavalla.

Rautjärven kunnan elinympäristölautakunnan lausunnon osalta aluehallintovirasto toteaa, että Lahnasentien vahvistaminen rajautuu kyseessä olevan vesitaloushankkeen ulkopuolelle, eikä siitä näin ollen anneta vesilain nojalla määräyksiä. Luvanhaltijoiden tulee ottaa asia kuitenkin huomioon vastuuviranomaisen kanssa sovittavalla tavalla.

Siltä osin kuin **Rautjärven kunnan liikelaitos- ja lupajohtokunnan** lausunto koskee maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien hakemista, ei niistä määrätä vesilain mukaisessa päätöksessä, vaan ne tulee hakijoiden erikseen haettavaksi.

Koitsanlahden osakaskunnan ja AA:n muistutuksen johdosta aluehallintovirasto toteaa, että hankkeen hakemusasiakirjat ovat olleet kuulutusvaiheessa virallisesti nähtävillä. Kuulutuksesta on tiedotettu erikseen asianosaisille mukaan lukien Koitsanlahden osakaskunta ja AA. Kuulutuksesta on ilmoitettu myös Parikkalan-Rautjärven Sanomissa.

Aluehallintovirasto katsoo, että elohopeapitoiset sedimentit on otettu riittävästi huomioon hankkeen suunnittelussa ja ne on otettu myös lupamääräyksissä huomioon. Vesivoiman käyttöoikeuteen liittyvien korvausvaatimusten osalta aluehallintovirasto toteaa, että nyt käsiteltävä vesitaloushanke ei sisällä vesivoiman hyödyntämistä.

Änkilän yhteisalueen osakaskunnan muistutuksen johdosta aluehallintovirasto toteaa, että Lahnasenkosken voimalaitoksen vesivoiman käyttöoikeus on ratkaistu lainvoimaisesti Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä taltionumero 3852 ja Vaasan hallinto-oikeuden päätöksellä nro 18/0037/2. Nyt käsiteltävä vesitaloushanke ei sisällä vesivoiman hyödyntämistä. Kalastusoikeudet eivät kuulu tähän vesitalousasiaan.

Hiitolanjoen Voima Oy:n muistutuksen osalta aluehallintovirasto toteaa, että Hiitolanjoen Voima Oy on myynyt Ritakosken voimalaitoksen Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö sr:lle, joten muistutus ei ole esitettyjen edunmenetysten osalta muuttuneessa tilanteessa enää ajankohtainen. Hakijat ovat huomioineet hankealueella olevat elohopeapitoiset sedimentit hankkeen suunnittelussa.

ILMOITUS KÄYTTÖOIKEUDESTA

Aluehallintovirasto ilmoittaa myönnettyistä käyttöoikeuksista Maanmittauslaitokselle tämän päätöksen saatua lainvoiman.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Vesilain (587/2011) 2 luvun 7, 13a §, 3 luvun 4 §:n 1 momentin 2) kohta, 5, 6, 7, 10, 11, 16, 17, 18, 24 ja 25 § sekä 11 luvun 21 §.

KÄSITTELYMAKSU

Käsittelymaksu on 8 059,5 euroa.

Lasku lähetetään erikseen Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Asian käsittelystä peritään maksu, joka määräytyy aluehallintovirastojen maksuista vuosille 2019 ja 2020 annetun valtioneuvoston asetuksen (1244/2018) mukaisesti. Asetuksen 8 §:n 2 momentin mukaan suoritteesta, jota koskeva asia on vireillä tämän asetuksen voimaan tullessa, peritään maksu tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan. Käsittelymaksu määräytyy siten aluehallintovirastojen maksuista vuodelle 2018 annetun valtioneuvoston asetuksen (997/2017) ja sen liitteenä olevan maksutaulukon mukaisesti. Maksutaulukon mukaan pohjapatoa, jonka padotusalue on alle 0,1 km², koskevan hakemuksen käsittelystä perittävän maksun suuruus on 5 970 euroa. Maksu peritään 35 % taulukon mukaista maksua suurempana, koska työmäärä on taulukossa mainittua

työmäärää suurempi. Hakemus on sisältänyt myös kalatien rakentamisen (peruutettu) ja betonijätteen käytön rakenteissa. Maksun suuruus on siten 1,35 x 5 970 euroa = 8 059,5 euroa.

TIEDOTTAMINEN

Päätös

Etelä-Karjalan virkistysaluesäätiö sr
Rautjärven kunta
Rautjärven kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kalatalousviranomainen
Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, patoturvallisuusviranomainen
Museovirasto
Suomen ympäristökeskus

Päätöksestä tiedottaminen

Päätöksen antamisesta ilmoitetaan niille, joille hakemuksesta on annettu erikseen tieto, sekä niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai ilmaisseet mielipiteensä asiassa.

Aluehallintovirasto tiedottaa päätöksen antamisesta julkaisemalla kuulutuksen ja päätöksen aluehallintovirastojen verkkosivuilla (ylupa.avi.fi).

Tieto kuulutuksesta julkaistaan Rautjärven kunnan verkkosivuilla.

Kuulutuksesta ilmoitetaan Parikkalan-Rautjärven Sanomat -lehdessä.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

LIITE

Valitusosoitus

ASIAN KÄSITTELIJÄT

Asian ovat ratkaisseet ympäristöneuvokset Päivi Jaara (pj) ja Ville Salonen. Asian on esitellyt ympäristöylitarkastaja Perttu Ottelin.

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

VALITUSOSOITUS

Tähän aluehallintoviraston päätökseen tai siitä perittävään maksuun voi hakea muutosta kirjallisella valituksella. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Päätöksestä voivat valittaa asianosaiset, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuin-ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, sijaintikunta ja vaikutusalueen kunnat ja niiden ympäristönsuojeluviranomaiset, sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.

Asian käsittelystä hallinto-oikeudessa voidaan periä oikeudenkäyntimaksu siten kuin tuomioistuinmaksu-laissa (1455/2015) ja oikeusministeriön asetuksessa tuomioistuinmaksulain 2 §:ssä säädettyjen maksujen tarkistamisesta (1383/2018) säädetään. Maksun suuruus on 260 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tarkempia tietoja maksuista saa hallinto-oikeudesta.

Toimi näin

Jos haet muutosta aluehallintoviraston päätökseen, tee kirjallinen valitus Vaasan hallinto-oikeuteen ennen valitusajan päättymistä. Valitusaika päättyy **18.1.2021**.

Valitusaika määräytyy seuraavasti:

- Päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen viimeistään seitsemäntenä (7.) päivänä siitä, kun aluehallintovirasto on julkaissut päätöksen verkkosivuillaan.
- Valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.
- Kun määräaika lasketaan, sitä päivää, kun päätös on saatu tiedoksi, ei oteta lukuun.
- Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, juhannusaatto tai arkilauantai, määräaika päättyy ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Ilmoita valituksessa

- valittajan nimi, postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite. Jos valittajana on yhteisö, ilmoita sen nimi ja yhteystiedot.
 - laillisen edustajan, asiamiehen tai muun valituksen laatineen henkilön nimi ja postiosoite, puhelinnumero ja muut tarpeelliset yhteystiedot, kuten sähköpostiosoite
 - sellainen postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite). Hallinto-oikeus voi valita, mihin osoitteeseen se toimittaa asiakirjat, jos sille on ilmoitettu useampia prosessiosoitteita tai jos yhtäkään ilmoitettua yhteystietoa ei ole nimetty prosessiosoitteeksi.
 - päätös, johon haetaan muutosta
 - päätöksen kohta, johon haetaan muutosta
 - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan
 - perusteet, joilla muutosta vaaditaan
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan
- Yhteystietojen muutoksesta on ilmoitettava viipymättä hallinto-oikeudelle valituksen vireillä olon aikana.

Valituksen liitteet

- aluehallintoviraston päätös, johon muutosta haetaan (alkuperäisenä tai jäljennöksenä)
- asiakirjat, joita käytetään vaatimusten tukena (jollei niitä ole toimitettu jo aiemmin aluehallintovirastoon)
- valtakirja

- o asiamiehen on liitettävä valitukseen valittajalta saatu valtakirja – ellei hän ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai sellainen oikeudenkäyntiavustaja, joka määrittellään luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011).
- o asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa, jos hallinto-oikeuteen toimitetaan sellainen sähköinen asiakirja, jossa on selvitys asiamiehen toimivallasta. Asiamiehen ei myöskään tarvitse esittää valtakirjaa, jos valittaja on antanut valtuutuksen suullisesti tuomioistuimessa tai jos asiamies on toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa.

Lähetä valitus hallinto-oikeuteen

Hallinto-oikeuden yhteystiedot ovat:

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4. krs (käyntiosoite)
PL 204, 65101 Vaasa (postiosoite)

sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi

puhelinvaihe: 029 56 42 611
asiakaspalvelu: 029 56 42 780 (avoinna ma–pe kello 8.00–16.15)
telekopio (fax): 029 56 42 760

Valituksen saapuminen määräajassa on valittajan vastuulla, kun se lähetetään postitse, sähköpostitse, telekopiona tai lähetin välityksellä. Suljetussa laitoksessa oleva henkilö voi antaa valituskirjelmän valitusajan kuluessa myös sille henkilölle, joka on määrätty laitoksessa tätä tehtävää hoitamaan tai laitoksen johtajalle.

Valituksen on oltava perillä hallinto-oikeuden kirjaamossa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen hallinto-oikeuden aukioloajan päättymistä.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>